

Monitorovacia správa o napíňaní Agendy 2030 a riešení migrácie v SR (2015 – 2019)

Autori:
Zuzana ŠTEVULOVÁ, Daniel KABA

Marec 2021

TVÁRE MIGRÁCIE

Monitorovacia správa o napĺňaní Agendy 2030 a riešení migrácie v SR (2015 – 2019)

Autori: Zuzana Številová, Daniel Kaba

Grafické spracovanie: Michal Šandrej

Tento projekt je financovaný
z prostriedkov Európskej únie

Tento dokument vznikol za finančnej podpory Európskej únie. Za obsah tohto dokumentu zodpovedá výlučne Platforma rozvojových organizácií – Ambrela a za žiadnych okolností ho nemožno považovať za názor Európskej únie.

Dokument je publikovaný v rámci projektu „SDGs and Migration – Multipliers and Journalists Addressing Decision Makers and Citizens in the EU“, ktorý sa realizuje vďaka programu Európskej únie pre vzdelávanie a zvyšovanie povedomia (Development Education and Awareness Raising – DEAR) a v rámci projektu „Budovanie riadiacich, koordinačných a implementačných kapacít aktérov v oblasti rozvojovej spolupráce, podporeného z prostriedkov SlovakAid“

Obsah

I. ÚVOD	4
II. MONITOROVACIA ČASŤ	6
1. Sociálne začlenenie migrantov	6
1.1 Sociálne začlenenie migrantov v mestách	6
1.1.1 Odporúčania	6
1.2 Integrácia migrantov do štátneho sociálneho systému	7
1.2.1 Odporúčania	8
1.3 Miera chudoby migrantov v SR	8
1.3.1 Odporúčania	9
1.4 Prístup k zdravotnej starostlivosti	9
1.4.1 Odporúčania	10
1.5 Vzdelávanie migrantov	10
1.5.1 Odporúčania	11
1.6 Migranti a utečenci v sociálnom živote	12
1.6.1 Odporúčania	12
2. Ekonomické a politické začlenenie migrantov	13
2.1 Zamestnávanie migrantov	13
2.2 Podnikanie migrantov	14
2.3 Politická participácia migrantov	15
2.4 Získavanie občianstva	16
2.5 Odporúčania	17
3. Regularizovaný príchod migrantov z tretích krajín na Slovensko	18
3.1 Získavanie a manažovanie pracovnej sily	18
3.2 Zlúčenie rodiny	18
3.3 Imigrácia študentov, vedcov a odborníkov	19
3.4 Medzinárodná ochrana, maloletí bez sprievodu	20
3.5 Odporúčania	21
4. Rozvojová spolupráca a migrácia	23
4.1 Úvod	23
4.2 Kontext a vývoj v období 2015 – 2019	23
4.3 Migrácia a financie bilaterálnej rozvojovej spolupráce	24
4.4 Vplyv migrácie na systém ODA	27
4.5 Odporúčania	28
5. Migrácia z rodového pohľadu	29
5.1 Odporúčania	30
III. ZÁVER	31
PRÍLOHY	32
Zoznam skratiek	32
Zoznam tabuliek a grafov	33
Zdroje tabuliek	34
Abstrakt	35

I. ÚVOD

Monitorovacia správa je vypracovaná ako súčasť projektu s názvom SDGs and Migration – Multipliers and Journalists Addressing Decision Makers and Citizens in the EU, financovaného zo zdrojov Európskej komisie, a jej cieľom je porovnať situáciu a vývoj v oblasti migrácie s ohľadom na priority a ciele Agendy 2030. Zameriava sa na obdobie rokov 2015 – 2019, nezaoberá sa teda situáciou, ktorú spôsobila pandémia COVID-19. Slovensko si v roku 2018 zvolilo šesť národných priorít implementácie Agendy 2030, ktoré majú sedemnást' cieľov udržateľného rozvoja previesť na národnú úroveň. Týmito prioritami sú:

- vzdelanie pre dôstojný život,
- smerovanie k znalostnej a environmentálne udržateľnej ekonomike pri demografických zmenách a meniacom sa globálnom prostredí,
- znižovanie chudoby a sociálna inklúzia,
- udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy,
- právny štát, demokracia a bezpečnosť,
- dobré zdravie.¹

Téma migrácie sa však osobitne v národných prioritách nespomína.

Od roku 2015 Slovensko zaznamenalo nebyvalý nárast počtu cudzincov² a k 31. 12. 2019 žilo v SR celkovo **143 075 cudzincov**, čo je len **2,62 %** celkovej populácie³. V absolútnych číslach medzi rokmi 2015 a 2019 ide o nárast o **58 288** cudzincov, najmä štátnych príslušníkov tretích krajín. Tento vývoj je spôsobený znižovaním nezamestnanosti v SR a výrazným nedostatkom pracovnej sily v rôznych sektoroch slovenskej ekonomiky a imigrácia na Slovensko je tak **výrazne ekonomicky (pracovne) motivovaná**.⁴

1 Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky, Správa o dosiahnutých výsledkoch v národných prioritách implementácie Agendy 2030, september 2020, s. 5, dostupné tu: [<https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/25258/1>], cit. 23.9.2020.

2 Cudzincom je podľa § 2 ods. 2 zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom a účinnom znení každý, kto nie je občanom SR. Zákon ďalej kategorizuje cudzincov na občanov EÚ a na štátnych príslušníkov tretích krajín.

3 Podľa Štatistického úradu SR žilo ku koncu roku 2019 na území SR 5 457 873 obyvateľov, z toho 2 665 350 mužov a 2 792 523 žien. Zdroj: Štatistický úrad SR, Počet obyvateľov podľa pohlavia – SR, oblasti, kraje, okresy, mesto, vidiek (ročne), 2019.

4 Mészárosová, S., Oboňová, S., Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2018, Správa Národného kontaktného bodu Európskej migračnej siete v Slovenskej republike, apríl 2019, Bratislava, s. 22 a nasl., ISBN: 978-80-89506-86-6.

Tab. 1: Počty cudzincov v SR rozdelené na občanov EÚ a ŠPTK 2015 – 2018

	2015	2016	2017	2018	2019
Občania EÚ	49 526	52 015	54 056	55 883	57 248
ŠPTK	35 261	41 232	50 395	65 381	85 827
Spolu	84 787	93 247	104 451	121 264	143 075

Zdroj: Úrad hraničnej a cudzineckej polície PPZ SR

Tab. 2: TOP 5 krajín pôvodu ŠPTK žijúcich v SR 2019

	K 31. 12. 2019			
	Počet pobytov spolu	Z toho		
		Prechodný	Trvalý	Tolerovaný
Ukrajina	38 307	33 247	5 058	2
Srbsko	16 604	15 784	820	-
Vietnam	5 565	3 732	1 831	2
Rusko	5 257	2 821	2 433	3
Čína	2 709	926	1 783	-

Zdroj: Úrad hraničnej a cudzineckej polície PPZ

Tab. 2a: TOP 5 krajín pôvodu občanov EÚ 2019

Štátna príslušnosť	Počet
Česko	11 379
Maďarsko	8 872
Rumunsko	7 505
Poľsko	6 000
Nemecko	4 534

Zdroj: Úrad hraničnej a cudzineckej polície PPZ

II. MONITOROVACIA ČASŤ

1. Sociálne začlenenie migrantov

1.1 Sociálne začlenenie migrantov v mestách

Migrácia je pre slovenské mestá pomerne novým javom, ktorému dlhodobo nevenovali pozornosť. Mestá nemajú vypracované stratégie na začleňovanie a prácu s migrantmi, ktorí žijú na ich územiach, nekomunikujú viacjazyčne, nemajú komunity migrantov a ich potreby a nemajú prijaté žiadne špecifické opatrenia vo vzťahu k migrantom. Cudzinci nemajú dostatok informácií o organizácii samosprávy a o svojich právach a povinnostiach, chýba budovanie povedomia o občianstve a lokálneho aktivizmu vo vzťahu k cudzincom. V rámci projektu KapaCITY⁵, ktorý pomáha nastaviť vybraným mestám ich integračné politiky, vznikli mapovacie správy, ktoré poskytujú obraz o miere sociálneho začlenenia a integrácie migrantov v týchto mestách⁶ a v kraji⁷ a navrhujú viaceré odporúčania pre zlepšenie situácie.

1.1.1 Odporúčania

Inkluzívne, bezpečné, odolné a udržateľné mestá sú jedným z cieľov Agendy 2030 (cieľ č. 11). Národnou prioritou Slovenska v tejto oblasti sú „Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy“, pričom opatrenia sa zameriavajú najmä na riešenie environmentálnych a klimatických problémov. Téma

5 Projekt KapaCITY, dostupné tu: [<https://www.hrl.sk/sk/co-robime/projekty/aktualne-projekty/kapacity-podpora-integracie-cudzincov-na-lokalnej-urovni->], cit. 15.9.2020.

6 Kadlečíková, J., CVEK, Cudzinci v Bratislave, október 2018, dostupné tu: [<http://cvek.sk/wp-content/uploads/2019/03/Integracia-cudzincov-v-Bratislave.pdf>]; Chudžíková, Alena H., Centrum pre výskum etnicity a kultúry, PriesTTor pre všetkých. Cudzinci a možnosti ich integrácie v meste Trnava (skrátaná verzia), december 2018, dostupné tu: [<http://cvek.sk/wp-content/uploads/2019/03/Integracia-cudzincov-v-Trnave.pdf>]; Kriglerová, Elena G., Centrum pre výskum etnicity a kultúry, Banská Bystrica – mesto pre všetkých? Cudzinci a úloha samosprávy v ich integrácii Banská Bystrica. Analýza strategických dokumentov a kvalitatívny výskum, december 2018, dostupné tu: [<http://cvek.sk/wp-content/uploads/2019/03/Integracia-cudzincov-v-Banskej-Bystrici.pdf>], cit. 15.9.2020.

7 Luptáková, Z., Medlová, K., Integrácia cudzincov v Košickom samosprávnom kraji. Analýza strategických dokumentov a kvalitatívny výskum (skrátaná verzia), december 2018, dostupné tu: [<http://cvek.sk/wp-content/uploads/2019/03/Integracia-cudzincov-v-KSK.pdf>], cit. 15.9.2020.

migrácie nie je v tejto časti národných priorít rozpracovaná.⁸ Nevenuje sa pozornosť začleneniu migrantov a migrantiek na lokálnej úrovni, výsledkom čoho by bolo zlepšenie vzájomného spolužitia a umožnenie rozvíjať potenciál každého obyvateľa mesta. Pre Slovensko ide o pomerne novú tému, no už dnes sú regióny, kde sú cudzinci každodennou súčasťou bežného života (Bratislava, Trnava, Nitra, Košice). Tieto regióny a postupne aj ďalšie oblasti Slovenska potrebujú budovať svoje kapacity, ktoré umožnia inkluzivitu. Príkladom dobrej praxe je Košický samosprávny kraj, ktorý si vypracoval samostatný dokument k integrácii cudzincov – Cestovná mapa riadenej migrácie v Košickom kraji.⁹ Preto navrhujeme:

- **posilniť kapacity samospráv pre lokálnu integráciu migrantov,**
- **na úrovni samospráv prijať stratégie rozvoja práce s migrantmi (napríklad v rámci Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta),**
- **zlepšiť informovanosť cudzincov o samospráve a zlepšiť podmienky pre ich participáciu na lokálnej úrovni,** čím sa posilní ich občianstvo a začlenenie.

1.2 Integrácia migrantov do štátneho sociálneho systému

Systém sociálneho zabezpečenia je jedným z nástrojov, ktorým štát prispieva k znižovaniu chudoby a nerovnosti a k podpore sociálneho začlenenia a dôstojnosti jednotlivca v prípade straty zdrojov v dôsledku sociálnych rizík. Ochrana jednotlivca prostredníctvom sociálneho zabezpečenia podporuje zamestnanosť, produktivitu práce aj trvalo udržateľný rozvoj. *Integračná politika SR* deklaruje dôraz na podporu ekonomickej a sociálnej integrácie a ako nosný pilier sociálnej ochrany cudzincov zdôrazňuje dodržiavanie ľudských práv a princípu rovnakého zaobchádzania a navrhuje rad opatrení, ktoré majú slúžiť na dosiahnutie stanovených cieľov.¹⁰ V *Stratégii pracovnej mobility cudzincov* si vláda SR ako jeden z cieľov a východísk stanovuje dôraz na zachovanie práv cudzincov, s predchádzaním nerovnakému postaveniu a sociálnemu dumpingu.¹¹

Systém sociálneho zabezpečenia v SR tvorí sociálne poistenie, štátna sociálna podpora a sociálna pomoc a vo všeobecnosti je systém prístupný cudzincom s oprávneným pobytom za rovnakých podmienok ako štátnym občanom SR. V praxi je problematické čerpanie dávky v nezamestnanosti pre tých cudzincov, ktorí majú udelený prechodný pobyt na účely zamestnania, keďže situácia nezamestnanosti môže viesť až k strate povolenia na pobyt a následnej nemožnosti čerpať dávku (nevypláca sa do zahraničia), a tiež v prípade dávky v hmotnej núdzi, ktorej čerpanie môže viesť k strate povolenia na pobyt.

8 Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky, Správa o dosiahnutých výsledkoch v národných prioritách implementácie Agendy 2030, september 2020, s. 36, dostupné tu: [<https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/25258/1>], cit. 19.11.2020.

9 Košický samosprávny kraj, digitálne zastupiteľstvo, dostupné tu: [https://dz2fe.vucke.sk/Home/ZasadnutiaDetailBod?id_session=109&id_node=2728], cit. 19.11.2020.

10 *Integračná politika Slovenskej republiky*, časť 6. Zamestnanosť a sociálna ochrana, prijatá uznesením vlády č. 45 dňa 29. 1. 2014, dostupná tu: [<https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/uvod/informacie-cudzinci/integracna-politika.pdf>], cit. 15.9.2020.

11 *Stratégia pracovnej mobility cudzincov v Slovenskej republike*, prijatá uznesením vlády SR č. 473 zo dňa 10. októbra 2018, s. 4, dostupná tu: [<https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/uvod/informacie-cudzinci/strategia.pdf>], cit. 15.9.2020.

Podmienky pre vstup do systému dôchodkového poistenia a pre splnenie nároku sú **rovnaké pre občanov, ako aj pre štátnych príslušníkov tretích krajín** (t.j. základom je dlhodobosť účasti – 15 rokov dôchodkového poistenia a dovŕšenie dôchodkového veku). Tieto dávky **je možné vyplácať do cudziny**.

Nevyriešené je **postavenie azylantov a osôb s doplnkovou ochranou vo vyššom veku, ktorí nemajú možnosť splniť podmienku dlhodobej participácie na dôchodkovom systéme**. V konečnom dôsledku tak tieto osoby môžu byť odkázané len na dávku v hmotnej núdzi a súvisiace príspevky¹², čo môže viesť k ich chudobe. Daňovníci vrátane cudzincov si tiež môžu uplatniť **daňový bonus** – podmienkou je, aby takýto daňovník vyživoval dieťa, ktoré s ním žije v spoločnej domácnosti.

1.2.1 Odporúčania

Agenda 2030 si kladie za cieľ na úrovni štátu zaviesť vhodné systémy sociálnej ochrany pre všetkých, vrátane tých, ktorí to potrebujú najviac, a do roku 2030 rozšíriť ich dosah na väčšinu chudobných a ohrozených.¹³ Preto navrhujeme, aby štát začal osobitnejšie sledovať situáciu, v akej sa nachádzajú migranti a migrantky na Slovensku, a odporúčame:

- **dôsledne mapovať ekonomický a sociálny prínos migrantov a osôb narodených v zahraničí do systémov sociálneho zabezpečenia,**
- **vyriešiť situáciu dôchodkov osôb s medzinárodnou ochranou tak, aby tieto mali nárok na poberanie dôchodku bez splnenia podmienky dlhodobej účasti, ak vstúpia do systému až vo vyššom veku.**

1.3 Miera chudoby migrantov v SR

Slovensko patrí dlhodobo ku krajinám s najnižšou mierou chudoby, percentuálny podiel populácie ohrozenej chudobou alebo sociálnym vylúčením je tretí najnižší v EÚ 27 a predstavuje 16,3 % (2018) v porovnaní s priemerom EÚ 21,6 % (2018).¹⁴ Medzi skupiny obyvateľstva, ktoré sú výrazne viac ohrozené sociálnym vylúčením, patria: deti zo sociálne znevýhodneného prostredia, ľudia z marginalizovaných rómskych komún, osamelí rodičia, viacdetné rodiny a osoby so zdravotným znevýhodnením, ľudia bez domova, ale aj ženy – z dôvodu nerovnosti v odmeňovaní.¹⁵ Dostupné ukazovatele, štúdie a stratégie si **bližšie nevšímajú situáciu migrantov a utečencov na Slovensku a mieru ich ohrozenia chudobou a sociálnym vylúčením**.¹⁶ Z praktických skúseností vieme predpokladať, že najviac ohrozené rizikom chudoby a sociálneho vylúčenia sú osoby s medzinárodnou ochranou, osoby s tolerovaným pobytom

¹² Ide o ochranný príspevok, aktívny príspevok, príspevok na nezaopatrené dieťa, príspevok na bývanie.

¹³ Cieľ 1.3., dostupné tu: [<https://sdgs.un.org/goals/goal1>], cit. 18.11.2020.

¹⁴ Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky, Správa o dosiahnutých výsledkoch v národných prioritách implementácie Agendy 2030, september 2020, s. 30, dostupné tu: [<https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/25258/1>], cit. 23.9.2020.

¹⁵ Európska komisia, Správa o krajine za rok 2020 – Slovensko, V Bruseli 26. 2. 2020, „Chudoba a sociálne vylúčenie“, s. 37 a nasl., dostupné tu: [<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020SC0524&from=EN>], cit. 20.9.2020.

¹⁶ Pozri napríklad Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny, Správa o sociálnej situácii Slovenska za rok 2019, Bratislava 2020.

či strpením a osoby v nedokumentovanom postavení („nelegálni migranti“¹⁷). **Osoby s medzinárodnou ochranou** sú ohrozené chudobou najmä z dôvodu neexistencie štátneho integračného programu pre osoby s medzinárodnou ochranou a na ich postavenie vplýva aj všeobecný **nedostatok dostupného bývania**. Veľké riziko chudoby a sociálneho vylúčenia je možné predpokladať aj v prípade **osôb s tolerovaným pobytom, zotrvaním a v prípade nedokumentovaných migrantov**. Keďže ide o skupinu osôb, ktorých pobytový status je na hranici legality, prípadne sa pohybujú v ilegalite, sú obzvlášť ohrození prekérnym zamestnaním, vykorisťovaním a zlým zaobchádzaním. Veľká časť migrantov s tolerovaným pobytom a so strpením nemôže pracovať. O živote a potrebách tejto skupiny migrantov však štát nemá k dispozícii informácie ani analýzy a títo sú na okraji záujmu spoločnosti.

1.3.1 Odporúčania

Jedným z globálnych cieľov Agendy 2030, ktorý je aj národným cieľom SR,¹⁸ je ukončiť chudobu všade a vo všetkých formách. Pre naplnenie tohto cieľa musíme sledovať aj mieru ohrozenia chudobou a sociálnym vylúčením v prípade migrantov a osôb s medzinárodnou ochranou žijúcich na Slovensku. Preto odporúčame:

- **preskúmať mieru ohrozenia chudobou a sociálnym vylúčením vo vzťahu k migrantom a osobám s medzinárodnou ochranou žijúcim na Slovensku, zaviesť sledovanie príslušných ukazovateľov s dôrazom na situáciu žien migrantiek, vrátane situácie závislosti od garanta, a navrhnuť vhodné opatrenia na zlepšenie situácie,**
- **zaviesť štátny integračný program pre osoby s medzinárodnou ochranou a účinné opatrenia na vyriešenie dostupnosti bývania pre tieto osoby,**
- **pre osoby s tolerovaným pobytom a zotrvaním a v prípade nedokumentovaných migrantov a migrantiek neexistujú v súčasnosti podporné schémy ani programy a nie je preskúmaná ich situácia. Preto navrhujeme preskúmať ich situáciu a navrhnuť odporúčania na zlepšenie situácie týchto osôb.**

1.4 Prístup k zdravotnej starostlivosti

Migranti žijúci na Slovensku sú buď súčasťou povinného verejného zdravotného poistenia, alebo majú uzavreté komerčné zdravotné poistenie. Zdravotné poistenie sa vyžaduje pri udelení trvalého alebo prechodného pobytu v SR. Veľká časť migrantov, vrátane azylantov, je zapojená do systému verejného zdravotného poistenia. Mimo systému sú **osoby, ktoré majú poskytnutú doplnkovú ochranu, a žiadatelia o azyl**, za ktorých uhrádza platby lekárom priamo Ministerstvo vnútra SR.¹⁹ Mimo systému a odkázaní na komerčné zdravotné poistenie sú aj rodinní príslušníci, ktorí majú prechodný pobyt na účel zlúčenia rodiny a v prvých dvanástich mesiacoch nepracujú, resp. nepodnikajú. V mnohých prípadoch

¹⁷ Niektoré oficiálne dokumenty v SR naďalej používajú pojem „nelegálni migranti“.

¹⁸ Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky, Správa o dosiahnutých výsledkoch v národných prioritách implementácie Agendy 2030, september 2020, s. 5, dostupné tu: [<https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/25258/1>], cit. 13.11.2020.

¹⁹ Ministerstvo zdravotníctva SR, Poskytovanie zdravotnej starostlivosti osobám s doplnkovou ochranou, dostupné tu: [<http://new.aslr.sk/aktualita/?articleId=mz-sr-poskytovanie-zdravotnej-starostlivosti-osobam-s-doplnkovou-ochranou>], cit. 23.8.2020.

ide o ženy, ktoré sú tak viacnásobne vystavené znevýhodneniu a sú odkázané na často drahé komerčné poistenie. Osoby s tolerovaným pobytom, strpením a neregulárni migranti **nie sú** subjektom povinného verejného zdravotného poistenia, k dispozícii majú za určitých podmienok len komerčné poistenie, čo im môže výrazne sťažiť prístup k zdravotnej starostlivosti, keďže spravidla ide o osoby, ktoré sú v ťažkej situácii.

1.4.1 Odporúčania

V prípade migrantov žijúcich na Slovensku je v oblasti zdravotného poistenia situácia pomerne uspokojivá a väčšina tu žijúcich migrantov je súčasťou verejného zdravotného systému. Je ale potrebné zamerať sa na tie skupiny migrantov, ktoré v súčasnosti nie sú súčasťou verejného zdravotného poistenia, čo bráni tomu, aby získali potrebnú zdravotnú starostlivosť. Preto odporúčame:

- **začleniť cudzincov s doplnkovou ochranou, žiadateľov o azyl, osoby s tolerovaným pobytom a osoby so zotrvaním do systému povinného verejného zdravotného poistenia,**
- **začleniť do systému povinného verejného zdravotného poistenia osoby s prechodným pobytom na účel zlučenia rodiny v trvaní prvých dvanástich mesiacov po udelení pobytu, resp. dovtedy, kým nezačnú pracovať alebo podnikáť.**

1.5 Vzdelávanie migrantov

Vzdelanie pre dôstojný život je tiež národnou prioritou Slovenska v rámci napĺňania Agendy 2030. Medzi základné ciele patria:

- zvýšiť kvalitu vzdelávania a posilniť spoločenský status učiteľa v kontexte medzinárodného porovnania, globálnych megatrendov a uplatňovania princípov znalostnej spoločnosti,
- posilniť princíp inkluzívnosti vo vzdelávacom systéme, zabezpečené rovné príležitosti pre všetkých žiakov/študentov, bez ohľadu na ich sociálny status, zdravotný stav alebo národnostnú/etnickú príslušnosť, s dôrazom na zvyšovanie príležitostí pre uplatňovanie pozitívnej sociálnej mobility,
- vytvoriť podmienky dostupnosti kvalitných pracovných príležitostí na otvorenom trhu práce pre všetky skupiny obyvateľov,
- prekonanie štrukturálnych nerovností medzi ponukou pracovnej sily a dopytom trhu práce, zvýšenie pripravenosti pracovnej sily na aktuálne, ako aj budúce potreby trhu práce a zabezpečenie dostatočných príležitostí pre celoživotné vzdelávanie jednotlivca,
- podporiť také spoločenské podmienky, v rámci ktorých fenomén označovaný ako „odliv mozgov“ nie je zásadný.²⁰

Správa o dosiahnutí pokroku v oblasti národných priorit si v tejto časti všíma, že Slovensko sa v posledných rokoch stalo atraktívnym prostredím pre príchod zahraničných zamestnancov, ktorí sú vzhľadom

²⁰ Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky, Správa o dosiahnutých výsledkoch v národných prioritách implementácie Agendy 2030, september 2020, s. 15 a nasl., dostupné tu: [<https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/25258/1>], cit. 19.11.2020.

na nedostatok pracovnej sily významní pre ekonomiku krajiny.²¹ Migranti majú prístup k vzdelávaniu za rovnakých podmienok ako občania Slovenskej republiky, vrátane povinnej školskej dochádzky. Deti cudzincov majú prístup k materským školám, základným, stredným (vrátane špeciálnych) a k štúdiu na VŠ za rovnakých podmienok ako občania SR. Poznatky z praxe ukazujú, že nedostatky spočívajú najmä v osvojovaní si slovenčiny v školách, najmä pokiaľ ide o chýbajúce usmernenia, školské pomôcky alebo časové dotácie na osvojovanie si slovenčiny.²² Migranti, rovnako ako občania Slovenskej republiky, čelia problémom s dostupnosťou škôlok.²³ V prípade žiadateľov o azyl a osôb s medzinárodnou ochranou sa organizujú kurzy osvojenia slovenského jazyka (v pobytových azylových zariadeniach pre žiadateľov o azyl, pri mieste bydliska pre osoby s medzinárodnou ochranou), ktoré zabezpečujú mimovládne organizácie a sú preplácané Fondom pre azyl, migráciu a integráciu EÚ. Ostatní migranti navštevujú komerčné kurzy slovenského jazyka, ktoré poskytujú rôzne inštitúcie, v niektorých prípadoch poskytujú kurzy slovenského jazyka bezplatne mimovládne organizácie. Migranti sa však dlhodobo sťažujú na nízku dostupnosť a slabú flexibilitu týchto kurzov. V tejto súvislosti Liga za ľudské práva navrhuje zlepšiť proces osvojovania si štátneho jazyka pre deti aj dospelých, zaviesť doplnkové kurzy slovenčiny pre žiakov a študentov.²⁴

1.5.1 Odporúčania

Národnou prioritou pri implementácii Agendy 2030 je aj Vzdelanie pre dôstojný život vrátane posilnenia princípu inkluzívnosti vo vzdelávacom systéme.²⁵ Téma detí cudzincov alebo vzdelávaniu dospelých cudzincov sa však špecificky nevenuje. V tejto oblasti vo vzťahu k vzdelávaniu cudzincov vrátane detí je potrebné zlepšiť podmienky osvojovania si slovenského jazyka ako cudzieho jazyka, a to jednak v rámci školskej dochádzky, ale aj v prípade vzdelávania dospelých. Preto odporúčame:

- **posilniť proces osvojovania si slovenčiny v prípade žiakov a študentov zo zahraničia na úrovni škôl, vrátane kapacít učiteľov a učiteľiek, možnosti využívania asistentov a asistentiek počas vyučovania a navýšením kapacít pre zlepšenie procesu osvojovania slovenčiny v prípade žiakov a študentov,**
- **investovať do dostupných a flexibilných kurzov slovenského jazyka pre cudzincov na Slovensku, zväziť podporu samospráv pri organizovaní kurzov.**

21 Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky, Správa o dosiahnutých výsledkoch v národných prioritách implementácie Agendy 2030, september 2020, s. 20, dostupné tu: [<https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/25258/1>], cit. 19.11.2020.

22 Kurotova, A., Deti cudzincov na Slovensku potrebujú našu pomoc, dostupné tu: [<https://dennikn.sk/blog/1368543/deti-cudzincov-na-slovensku-potrebuju-nasu-pomoc/>], cit. 22.9.2020.

23 To dá rozum, Chýbajúce kapacity miest v materských školách sú dlhodobým problémom, dostupné tu: [<https://analiza.todarozum.sk/docs/19072315430002hok0/>], cit. 23.9.2020.

24 Liga za ľudské práva, Analýza situácie a odporúčania vo vzťahu k nastaveniu azylovej, migračnej a integračnej politiky v Slovenskej republike, jún 2020, s. 50 a nasl., dostupné tu: [https://www.hrl.sk/assets/files/obsah/199-Analyza_ju%CC%81n%202020.pdf]

25 Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky, Správa o dosiahnutých výsledkoch v národných prioritách implementácie Agendy 2030, september 2020, s. 17, dostupné tu: [<https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/25258/1>], cit. 13.11.2020.

1.6 Migranti a utečenci v sociálnom živote

Migranti sú na Slovensku stále opomínanou skupinou obyvateľstva, pokiaľ ide o mieru ich začlenenia do sociálneho života krajiny. V mnohých oblastiach nám chýbajú aktuálne a podrobnejšie dáta a informácie o živote, potrebách a výzvach, ktorým čelia.

Jediný dostupný výskum, ktorý skúmal postoje a skúsenosti migrantov s rôznymi formami násillia a ich vnímanie svojho začlenenia, je z roku 2013.²⁶ Výskumníci zistili, že 43 % migrantov má skúsenosti s ľahšími formami násillia na verejnosti, v domácnosti alebo v práci a 6,1 % migrantov má skúsenosť s fyzickým napadnutím na verejnosti, ktoré bolo motivované ich odlišnosťou, častejšie skúsenosti uvádzajú migranti z africkej a moslimskej komunity. Len 32 % migrantov z ázijskej komunity sa cíti na Slovensku akceptovaných (celkovo 56 % migrantov). Len 38 % migrantov si myslí, že má rovnaké príležitosti ako slovenskí občania.²⁷

Viaceré výskumy preukazujú, že slovenská **verejná mienka** je voči migrantom a migrantkám nastavená veľmi **nepriaznivo**. Najnovší prieskum Gallupovho inštitútu za rok 2019 ukázal, že Slovensko patrí k najmenej tolerantným krajinám k migrantom.²⁸ Výskum Nadácie Milana Šimečku odhalil, že 47,3 % respondentov nepozná osobne ani jedného cudzinca alebo cudzinku žijúcu na Slovensku a z hľadiska sociálneho dištancu je bližší kontakt najmenej prijateľný v prípade kontaktu s moslimami zo Saudskej Arábie, pričom miera sociálneho dištancu voči moslimom výrazne vzrástla.²⁹

1.6.1 Odporúčania

Verejná mienka a postoje verejnosti k migrantom výrazne ovplyvňujú sociálne začlenenie migrantov a migrantiek. Je preto dôležité realizovať také politiky a opatrenia, ktoré budú verejnosti poskytovať objektívne a dostatočné informácie a ktoré umožnia samotným migrantom a migrantkám aktívne participovať na verejnom živote. Preto odporúčame nasledujúce opatrenia:

- **priebežne zisťovať postoje migrantov a migrantiek na Slovensku k začleňovaniu, skúsenostiam a interakcii s majoritou, ako aj mieru pocítovanej bezpečnosti na Slovensku a ohrozenosť násillím,**
- **realizovať kampane proti rasizmu, xenofóbii a diskriminácii s cieľom eliminovať sociálnu marginalizáciu migrantov a migrantiek,**
- **zabezpečiť programy proti rasizmu, xenofóbii a diskriminácii so zameraním na migrantov a migrantky na úrovni škôl.**

26 IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu, Skúsenosti migrantov a migrantiek na Slovensku s násillím.

27 Blažek, M., Andrášová, S., Paulenová, N., Skúsenosti migrantov a migrantiek na Slovensku s násillím, IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu 2013, 5. Skúsenosti migrantov s násillím – vnímanie, väzby a opora, s. 116 a nasl., dostupné tu: [<https://www.iom.sk/sk/aktivita/integracia-migrantov/18-aktivita/integracia-migrantov/uskutocnili-sme-integracia-migrantov/147-vyskum-priciny-formy-a-dosledky-nasillia-na-statnych-prislusnikoch-tretich-krajin-v-sr.html>], cit. 23.9.2020.

28 Denník N, dostupné tu: [<https://dennikn.sk/minuta/2051673/>], publikované 23.9.2020, 14:42, cit. 23.9.2020.

29 Rapoš Božič, I., Cudzinci žijúci na Slovensku, do akej miery sa od nich dištancujeme?, publikované 19.9.2020, dostupné tu: [<https://www.fjuzn.sk/spolocnost/cudzinci-zijuci-na-slovensku-do-akej-miery-sa-od-nich-distancujeme>], cit. 25.9.2020.

2. Ekonomické a politické začlenenie migrantov

2.1 Zamestnávanie migrantov

Zamestnanie je najčastejšie využívaným účelom, kvôli ktorému štátni príslušníci tretích krajín prichádzajú na Slovensko.

Tab. 3: Počet ŠPTK zamestnaných v SR v rokoch 2015 – 2019 (údaje sú v každom roku za mesiac december)

	K 31. 12. 2019	K 31. 12. 2018	K 31. 12. 2017	K 31. 12. 2016	K 31. 12. 2015
Počet zamestnaných ŠPTK s povolením na zamestnanie	28 578	17 064	8 937	3 685	3 033
Počet ŠPTK zamestnaných na info kartu	17 606	15 787	12 815	7 351	3 076
Spolu	46 184	32 851	21 752	11 036	6 109

Zdroj: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

Celkový počet cudzincov (ŠPTK aj občanov EÚ) zamestnaných na území SR bol k 31. 12. 2019 **78 298 osôb**.³⁰ Najviac zamestnancov pochádzalo z **Ukrajiny (22 932)**, po nich nasledujú občania **Srbska (13 335)**. Z hľadiska vzdelania ide v prípade zamestnancov z Ukrajiny aj Srbska prevažne **o ľudí s nižším vzdelaním**.

V rámci opatrení, ktoré zaviedla Stratégia pracovnej mobility cudzincov, zamestnávateľia nemôžu rýchlejšim spôsobom zamestnať cudzinca na pracovné miesta, kde hlavným dôvodom ich neobsadenia sú nízke mzdy.³¹ Toto opatrenie má zabrániť tomu, aby zamestnávateľia využívali lacnejšiu pracovnú silu migrujúcich zamestnancov.

Štatistiky neregularizovanej migrácie majú dlhodobu klesajúcu tendenciu a aj štatistiky nelegálneho zamestnávania ukazujú na to, že počet osôb, ktoré sú zistené v nelegálnom zamestnávaní, je výrazne nižší ako počet osôb, ktoré pracujú legálne. Nelegálne zamestnávaní cudzinci pracovali najmä v sektoroch

30 Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, Zamestnávanie cudzincov na území Slovenskej republiky 2019, december, dostupné tu: [https://www.upsvr.gov.sk/buxus/generate_page.php?page_id=876278], cit. 20.9.2020.

31 Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, Zoznam zamestnaní s nedostatkom pracovnej sily, dostupné tu: [https://www.upsvr.gov.sk/sluzby-zamestnanosti/zamestnavanie-cudzincov/zoznam-zamestnani-s-nedostatkom-pracovnej-sily.html?page_id=806803]

priemyslu a stavebníctva a administratívnych a podporných služieb.³² Porušovanie pracovných práv pracovných migrantov je na Slovensku podceňovaným, a pritom veľmi frekventovaným javom.³³

Pokiaľ ide o obchodovanie s ľuďmi, podľa Ministerstva vnútra SR je Slovensko prevažne krajinou pôvodu obetí obchodovania s ľuďmi. V roku 2019 bola odhalená len jedna obeť obchodovania s ľuďmi z cudziny, išlo o maloleté dieťa z Afganistanu. Ministerstvo pripúšťa, že Slovensko môže byť miestom tranzitu zahraničných obetí.³⁴ Liga za ľudské práva v roku 2019 informovala o prípade 45 mužov – cudzincov z Moldavska a Ukrajiny, ktorých považuje za možné obeť obchodovania s ľuďmi, a k prípadu vydala aj právne stanovisko.³⁵

2.2 Podnikanie migrantov

Podnikanie je tretím najčastejšie využívaným dôvodom udelenia prechodného pobytu cudzincom. Počet cudzincov – podnikateľov s povolením na prechodný pobyt na účel podnikania medzi rokmi 2015 – 2019 vzrástol takmer trojnásobne, z 3 625 osôb na 11 856 osôb (tabuľka 4).

Tab. 4: Počet štátnych príslušníkov tretích krajín s povolením na prechodný pobyt na účel podnikania 2015 – 2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Počet ŠPTK	3 625	4 879	6 112	8 062	11 856

Zdroj: Úrad hraničnej a cudzineckej polície PPZ

Možnosť podnikat' majú aj ďalšie kategórie cudzincov, ktorých primárny účel pobytu je iný, prípadne cudzinec – podnikateľ vôbec nemusí mať pobyt na Slovensku. Podľa dostupných údajov viac ako polovicu prechodných pobytov na účel podnikania tvoria od r. 2015 občania Ukrajiny, za nimi nasledujú občania Vietnamu, Číny, Kórey a Macedónska. Dynamicky rástol aj počet podnikateľov – občanov Srbska.³⁶ Zo všetkých malých a stredných podnikov je podiel tých so zahraničným vlastníctvom až **5,2%**, čo je 30 827 subjektov, a toto číslo stabilne rastie (medzi r. 2008 – 2019 ide o rast celkovo 2,3 p.b.).³⁷ Medzi najčastejšie problémy, s ktorými sa cudzinci – podnikatelia na Slovensku stretávajú, patrí jazyková

32 Národný inšpektorát práce, Príloha k informatívnej správe o vyhľadávaní a potieraní nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania za rok 2019, Tabuľka č. 3, dostupné tu: [<https://www.ip.gov.sk/wp-content/uploads/2019/05/Pr%C3%ADloha-za-rok-2019.pdf>], cit. 29.9.2020.

33 Chudžíková H, A., Bargerová, Z., Obete pracovného vykorisťovania alebo „nelegálni migranti“? Ochrana pracovných práv ukrajinských pracovníkov na Slovensku, CVEK – Centrum pre výskum etnicity a kultúry, 2018, Úvod, s. 3, dostupné tu: [http://cvek.sk/wp-content/uploads/2018/02/WEB_SK.pdf]

34 Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Situácia v oblasti obchodovania s ľuďmi na Slovensku, dostupné tu: [<https://www.minv.sk/?obchodovanie-s-ludmi-a-slovenska-republika>], cit. 2.10.2020.

35 Liga za ľudské práva, „Prípad obchodovania s ľuďmi“, dostupné tu: [<https://www.hrl.sk/sk/o-nas/aktuality/pripad-obchodovania-s-ludmi>], cit. 2.10.2020.

36 Slovak Business Agency, Analýza podmienok podnikania a zamestnávania cudzincov na Slovensku, SBA, Bratislava 2019, s. 60, dostupné tu: [http://www.sbagency.sk/sites/default/files/analyza_podmienok_podnikania_a_zamestnavania_cudzincov_na_slovensku.pdf], cit. 29.9.2020.

37 Slovak Business Agency, Malé a stredné podnikanie v číslach v roku 2019, SBA, Bratislava 2020, s. 18.

bariéra, komplikovanosť a neprehľadnosť legislatívy, vrátane daňovo-odvodovej legislatívy, nadmerná a neprimeraná byrokracia, neprimerané daňovo-odvodové zaťaženie, neochota a absencia pomoci zo strany štátnych orgánov hraničiaca s diskrimináciou a nadmerné kontroly. Zatiaľ čo väčšina týchto problémov sa týka aj podnikateľov – štátnych občanov SR, niektorým bariéram – jazyková, komplikovanosť vybavovania si prechodného pobytu a pociťovaná diskriminácia zo strany štátnych orgánov – čelia špecificky práve podnikatelia z radov štátnych príslušníkov tretích krajín.³⁸

2.3 Politická participácia migrantov

Legislatíva upravujúca politické práva migrantov je z hľadiska možnosti ovplyvňovať dianie na lokálnej úrovni na Slovensku nastavená priaznivo. V komunálnych voľbách majú aktívne aj pasívne hlasovacie právo okrem občanov Slovenskej republiky aj plnoletí občania EÚ s trvalým pobytom v SR a tiež plnoletí štátni príslušníci tretích krajín, ktorí majú na Slovensku udelený niektorý z druhov trvalého pobytu.³⁹

MIPEX 2015 hodnotí Slovensko v kategórii „Politická participácia“ len šestnástimi bodmi zo sto, čo znamená, že podmienky pre politickú participáciu cudzincov sú v krajine „celkovo nepriaznivé“⁴⁰. Podľa indexu praktický výkon pasívneho volebného práva migrantom sťažuje nemožnosť byť členom politickej strany, zakladať politické strany a tiež absencia trvalého prístupu k tvorbe integračných politík v krajine.⁴¹

Z výskumov vyplýva, že len malá časť populácie vníma prítomnosť cudzincov v slovenskom verejnom priestore, najviac sú vnímaní v športe, najmenej v politike.⁴²

Jedno z opatrení navrhovaných Integračnou politikou SR bolo zváženie zriadenia osobitného Výboru pre práva cudzincov, Rady vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť. Výbor nebol zriadený, Rada vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť však na svojom 22. rokovaní dňa 15. 10. 2015 schválila zriadenie pracovnej skupiny pre utečencov a migrantov v gescii Ministerstva vnútra SR.⁴³ Vedením pracovnej skupiny bol poverený štátny tajomník MV SR a jej členmi sú zástupcovia z rôznych rezortov vrátane MPSVR SR. Prvé zasadnutie pracovnej skupiny sa konalo 13. júla 2016.⁴⁴ Žiadne ďalšie informácie o činnosti tejto pracovnej skupiny ani jej zloženie nie sú známe. Výbor pre práva cudzincov ako poradný orgán so zapojením cudzincov nevznikol. Migranti nie sú formálne prizývaní k tvorbe žiadnych koncepčných materiálov na štátnej alebo lokálnej úrovni.

38 Slovak Business Agency, Analýza podmienok podnikania a zamestnávania cudzincov na Slovensku, SBA, Bratislava 2019, 3.5 Bariéry podnikania cudzincov na Slovensku, s. 65 a nasl., dostupné tu: [http://www.sbagency.sk/sites/default/files/analiza_podmienok_podnikania_a_zamestnavania_cudzincov_na_slovensku.pdf], cit. 29.9.2020,

39 Pozri: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Voľby do orgánov samosprávy obcí 2018, dostupné tu: [<https://www.minv.sk/?volby-oso2018>], cit. 29.9.2020, alebo The Slovak Spectator, FAQ: How can foreigners vote in municipal elections in Slovakia?, dostupné tu: [<https://spectator.sme.sk/c/20906990/faq-how-can-foreigners-vote-in-municipal-elections-in-slovakia.html#q1>], publikované 5. septembra 2018.

40 MIPEX: Migrant Integration Policy Index 2015, dostupné tu: [<https://www.mipex.eu/slovakia>], cit. 29.9.2020.

41 Tamtiež.

42 Rapoš Božič, I., Cudzinci žijúci na Slovensku – do akej miery sa od nich dištancujeme?, publikované 19.9.2020, dostupné tu: [<https://www.fjuzn.sk/spolocnost/cudzinci-zijuci-na-slovensku-do-akej-miery-sa-od-nich-distancujeme>], cit. 20.9.2020.

43 Rada vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť, 22. zasadnutie dňa 15. 10. 2015, dostupné tu: [<https://www.radavladyp.gov.sk//22-rokovanie-rady/>], cit. 13.11.2020.

44 Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky: Súhrnná správa o stave plnenia cieľov a opatrení Integračnej politiky Slovenskej republiky za rok 2017, číslo materiálu UV-16135/2018, s. 35, dostupné tu: [<https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/22888/1>], cit. 13.11.2020.

Na občianskej úrovni existujú občianske združenia a iniciatívy, ktoré sú buď priamo založené osobami, ktoré sa narodili mimo SR, alebo sa v nich združujú aj migranti, avšak tieto sa prevažne venujú kultúrnemu životu migrantov na Slovensku alebo pomoci vlastným členom (Zväz Afgancov na Slovensku, Únia vietnamských žien na Slovensku, Islamská nadácia a pod.).

2.4 Získavanie občianstva

Slovensko patrí ku krajinám s najnižším každoročným prírastkom naturalizovaných občanov. Podľa dát Eurostatu malo Slovensko v roku 2018 siedmu najnižšiu mieru naturalizácie v rámci EÚ 27.⁴⁵

Z oficiálnych údajov zaslaných Ministerstvom vnútra SR o počte osôb, ktorým bolo udelené štátne občianstvo SR (vrátane maloletých detí, ktorých rodičia vykonali voľbu štátneho občianstva), vyplýva, že počet osôb, ktorým bolo udelené štátne občianstvo, od roku 2015 stúpala, najviac štátnych občianstiev bolo udelených v roku 2015. Spomedzi štátnych príslušníkov tretích krajín išlo najčastejšie o ľudí z Ukrajiny, Srbska a Vietnamu. Počty mužov a počty žien, ktoré získali štátne občianstvo, sú pomerne vyrovnané.

Tab. 5: Počet osôb, ktorým bolo udelené štátne občianstvo SR, 2015 – 2019

Rok	2015	2016	2017	2018	2019
Počet	525	611	814	1 071	913

Zdroj: Ministerstvo vnútra SR

MIPEX 2015 hodnotí Slovensko v prístupe k občianstvu dvadsiatimi piatimi bodmi zo sto, teda ako „trochu nepriaznivé“. Dôvodom je „najnižšia a najmenej spravodlivá miera naturalizácie v Európe, ktorá drží množstvo ľudí z krajín mimo EÚ v relatívnej neistote s potenciálne negatívnymi dopadmi na ich integráciu“.⁴⁶

Verejná ochrankyňa práv kritizuje spôsob overovania ovládania slovenského jazyka a považuje ho za rozporný s princípmi dobrej verejnej správy, najmä s princípom rovnosti, princípom nestrannosti a princípom právnej istoty. Zaviesť by sa mali štandardizované testy na konkrétnej úrovni, ktoré by sa použili pre všetkých žiadateľov a všetky žiadateľky o štátne občianstvo.⁴⁷

45 Eurostat: File:Naturalisation rate (acquisition of citizenship per 100 resident foreigners), 2018.png, dostupné tu: [[https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Naturalisation_rate_\(acquisition_of_citizenship_per_100_resident_foreigners\),_2018.png](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Naturalisation_rate_(acquisition_of_citizenship_per_100_resident_foreigners),_2018.png)], cit. 30.9.2020.

46 Migrant Integration Policy Index 2015, Slovakia, „Conclusions and Recommendations“, dostupné tu: [<http://mipex.eu/slovakia>], cit. 30.9.2020.

47 Kancelária verejného ochrancu práv, Zákon o štátnom občianstve je potrebné zmeniť. Tlačová správa, Dostupné tu: [https://www.vop.gov.sk/files/2020_04_TS_VOP_MV_SR_zmena_pravnej_upravy_o_statnom_obcianstve.pdf], cit. 30.9.2020.

2.5 Odporúčania

Navrhované odporúčania v tejto oblasti nadväzujú na dosiahnutie cieľa č. 8 – podporovať trvalý, inkluzívny a udržateľný ekonomický rast, plnú a produktívnu zamestnanosť a dôstojnú prácu pre všetkých a cieľa č. 16 – podporovať mierovú inkluzívnu spoločnosť v prospech udržateľného rozvoja; poskytnúť prístup k spravodlivosti pre všetkých a budovať efektívne, transparentné a inkluzívne inštitúcie na všetkých úrovniach. V slovenskom kontexte sú národnými prioritami implementácie Agendy 2030 opatrenia – „Smerovanie k znalostnej a environmentálne udržateľnej ekonomike pri demografických zmenách a meniacom sa globálnom prostredí“ a „Právny štát, demokracia a bezpečnosť“.⁴⁸ Téma cudzincov sa v nich však priamo nespomína. Preto vo vzťahu k ekonomickej, spoločenskej a politickej participácii a inklúzii migrantov a migrantiek navrhujeme zaviesť tieto opatrenia:

- **zlepšovať pracovnoprávnu ochranu migrantov a migrantiek, vrátane ochrany pred neštandardnými formami práce a zneužívaním, a posilniť ochranu a právne postavenie migrantov a migrantiek, ktorí sú obeťami pracovného vykorisťovania a zneužívania na nelegálnu prácu a nelegálne zamestnávanie,**
- **monitorovať situáciu v oblasti obchodovania s ľuďmi vo vzťahu k zahraničným obetiam, pre ktoré je Slovensko cieľovou alebo tranzitnou krajinou, a prijímať vhodné opatrenia na zlepšovanie odhaľovania tejto činnosti,**
- **zlepšiť podmienky pre podnikanie a inovácie vo vzťahu k zahraničným migrantom a migrantkám, odstraňovať bariéry, s ktorými sa stretávajú,**
- **zlepšiť jazykové schopnosti zamestnancov a zamestnankýň štátnej a verejnej správy v oblasti prvého kontaktu s migrantmi a migrantkami,**
- **posilniť politickú participáciu migrantov a migrantiek na komunálnej úrovni, vrátane členstva v politických stranách,**
- **prizývať zástupcov migrantov a migrantiek ku konzultačným procesom, ktoré sa týkajú prípravy a vyhodnocovania strategických dokumentov v oblasti migrácie a integrácie na národnej aj lokálnej úrovni,**
- **zaviesť štandardizované testy pre overovanie ovládania slovenského jazyka, ako aj štandardizované testy pre preukazovanie všeobecných znalostí o Slovensku, vrátane modulových testov, odporúčaných učebných materiálov a kurzov.**

48 Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky, Správa o dosiahnutých výsledkoch v národných prioritách implementácie Agendy 2030, september 2020, s. 5, dostupné tu: [<https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/25258/1>], cit. 13.11.2020.

3. Regularizovaný príchod migrantov z tretích krajín na Slovensko

3.1 Získavanie a manažovanie pracovnej sily

Podľa Európskej komisie Slovensko v súčasnosti čelí dlhodobým výzvam v oblasti starnutia obyvateľstva, zmeny klímy a digitálnej transformácie.⁴⁹ Správa o produktivite Slovenska identifikuje tzv. „brain drain“, teda dlhodobý odchod kvalifikovaných ľudí do zahraničia, ako jednu z prekážok pre konkurencieschopnosť krajiny a trvalo udržateľný rozvoj.⁵⁰ Zjednodušenie príchodu zamestnancov z tretích krajín a zvýšená snaha o prilákanie „talentov“ sú identifikované ako jeden z nástrojov, ktorý má pomôcť zvládnuť tieto výzvy.⁵¹ Stratégia pracovnej mobility z dlhodobého hľadiska navrhuje niekoľko opatrení, ktoré majú zjednodušiť príchod zahraničných zamestnancov.⁵² Zatiaľ boli zrealizované krátkodobé opatrenia.

3.2 Zlúčenie rodiny

Dôležitou súčasťou imigračného procesu je aj zlúčenie rodiny.

Prechodný pobyt s cieľom zlúčenia rodiny umožňuje zlúčenie:

- rodinným príslušníkom štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí majú udelený prechodný pobyt v SR, alebo
- manželovi/manželke štátneho príslušníka tretej krajiny s trvalým pobytom v SR.⁵³

Trvalý pobyt umožňuje príchod štátnym príslušníkom tretích krajín, ktorí sú manželom/manželkou alebo závislým príbuzným v priamom rade občana SR alebo maloletým dieťaťom, alebo nezaopatreným dieťaťom štátneho príslušníka tretej krajiny s trvalým pobytom.⁵⁴ Možnosť zlúčenia rodiny Slovensko **neposkytuje nezosobášeným párom ani LGBTI párom (vrátane toho, ak jedným z partnerov je občan SR)**, s výnimkou inštitútu rodinného príslušníka občana EÚ, na ktorý sa vzťahuje legislatíva EÚ.

Z hľadiska počtov povolených trvalých a prechodných pobytov, ktoré umožňujú zlúčenie rodiny, je zrejmé, že inštitút zlúčenia rodiny je významným nástrojom imigrácie štátnych príslušníkov tretích krajín na Slovensko (pozri Tabuľku 6).

49 Európska komisia, Správa o krajine za rok 2020 – Slovensko, Brusel, 26. 2. 2020, SWD(2020) 524 final, s. 4, dostupné tu: [<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020SC0524&from=EN>], cit. 14.9.2020.

50 Národná rada pre produktivitu SR a Inštitút pre stratégie a analýzy, Úrad vlády SR, Správa o produktivite a konkurencieschopnosti Slovenska, 2019.

51 Stratégia hospodárskej politiky Slovenskej republiky do roku 2030, s. 15.

52 Stratégia pracovnej mobility cudzincov v SR, 2018, s. 34 a nasl.

53 § 27 a nasl. zákona o pobyte cudzincov.

54 § 42 a nasl. zákona o pobyte cudzincov.

Tab. 6: Prechodné a trvalé pobyty ŠPTK umožňujúce zlúčenie rodiny, 2015 – 2019

Druh pobytu	2015	2016	2017	2018	2019
Zlúčenie rodiny	4 884	6 111	6 910	7 672	8 965
Rodinný príslušník občana EÚ	467	636	807	1 017	1 173
Rodinný príslušník občana EÚ – trvalý pobyt	57	80	105	147	206
Trvalý pobyt na 5 rokov	3 517	3 012	2 951	2 988	3 191
Trvalý pobyt na neobmedzený čas	3 385	4 775	5 103	5 432	5 710
Spolu	12 310	14 614	15 876	17 256	19 245

Zdroj: Úrad hraničnej a cudzineckej polície PPZ

3.3 Imigrácia študentov, vedcov a odborníkov

Snaha prilákať na Slovensko vysokokvalifikovaných odborníkov a odborníčky (vedci, výskumníci, inovátori) je vyjadrená takmer vo všetkých strategických dokumentoch zaoberajúcich sa riadenou migráciou.⁵⁵ V realite sa však tento cieľ nepodarilo naplniť a v prípade vedcov a výskumníkov sú počty imigrovaných zanedbateľné. Neuspela ani schéma na prilákanie vysokokvalifikovaných migrantov, tzv. „modrá karta“, ktorá bola na Slovensku tak málo využívaná, že sa ani nedostala do oficiálneho štatistického výberu údajov, ktoré polročne zverejňuje v rámci ročeniek Úrad hraničnej a cudzineckej polície.

Tab. 7: Príchod študentov, vedcov a výskumníkov, 2015 – 2019

	2015	2016	2017	2018	2019
ŠPTK vedci a výskumníci	Nie je k dispozícii	Nie je k dispozícii	Nie je k dispozícii	45	57
ŠPTK študenti	2 349	3 141	3 924	5 102	6 910
Spolu	2 349	3 141	3 924	5 147	7 047

Zdroj: Úrad hraničnej a cudzineckej polície PPZ

Slovenské vysoké školstvo potrebuje zvýšiť počet zahraničných študentov, pretože momentálne je pre nich pomerne neatraktívne, k čomu prispieva aj rigidná migračná politika.⁵⁶ Je potrebné vytvoriť inštitucionálne stratégie internacionalizácie, profesionalizácie zahraničných oddelení VŠ a systematického

⁵⁵ Stratégia pracovnej mobility cudzincov v Slovenskej republike, 2018, Cieľ stratégie, dostupné tu: [<https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/uvod/informacie-cudzinci/strategia.pdf>], cit. 14.9.2020.

⁵⁶ Hall, R. a kol. autorov, Odporúčania pre skvalitnenie školstva na Slovensku, To dá rozum, 2020, s. 68, dostupné tu: [https://todarozum.sk/admin/files/file_879_1587651772.pdf], cit. 15.9.2020.

zvyšovania počtu zahraničných študentov na slovenských vysokých školách vo všetkých troch stupňoch štúdia.⁵⁷

3.4 Medzinárodná ochrana, maloletí bez sprievodu

Slovensko patrí ku krajinám EÚ s najnižším počtom žiadateľov o azyl, azylantov a osôb s poskytnutou doplnkovou ochranou.⁵⁸

Tab. 8: Počty žiadostí o azyl, udelených azylov a poskytnutých doplnkových ochrán v r. 2015 – 2019 a počet MBS zadržaných v SR

Počet	2015	2016	2017	2018	2019
Žiadosť o azyl	330	146	166	178	232
Udelený azyl	8	167	29	5	9
Poskytnutá doplnková ochrana	41	12	25	37	19
Maloletí bez sprievodu	23	23	25	17	69

Zdroj: Migračný úrad Ministerstva vnútra SR: <http://www.minv.sk/?statistiky-20> (žiadosti o azyl, azyl, doplnková ochrana) a Úrad hraničnej a cudzineckej polície PPZ (počet maloletých bez sprievodu zadržaných pri neoprávnenom prekročení štátnej hranice a neoprávnenom pobyte)

V rámci systému povinného prerozdelenia osôb, ktoré jednoznačne potrebujú medzinárodnú ochranu (relokácie), prijalo Slovensko 16 osôb z Grécka.⁵⁹ V rámci povinného presídľovacieho mechanizmu SR neprijala žiadnu osobu.⁶⁰ V roku 2015 Slovensko rozhodlo o prijatí 149 osôb irackej štátnej príslušnosti. V súčasnosti sa Slovensko do programov presídľovania alebo relokácií nezapája.⁶¹ Na základe zmluvy medzi Slovenskou republikou, UNHCR a IOM realizuje Slovensko od r. 2009 program humanitárneho transferu. Celkovo bolo za 10 rokov fungovania programu na Slovensko prostredníctvom tohto

⁵⁷ Ibid.

⁵⁸ Pozri k tomu napríklad aj: Mészárosová, S., Oboňová, S., Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2018, Správa Národného kontaktného bodu Európskej migračnej siete v Slovenskej republike, apríl 2019, Bratislava, s. 32. a nasl., ISBN: 978-80-89506-86-6, dostupné tu: [file:///C:/Users/Zuzicka/Downloads/Vyrocná_správa_o_migrácii_azyle_za_rok_2018_SK.pdf], cit. 15.9.2020.

⁵⁹ Európska komisia, Relocation: EU Solidarity between Member States, november 2017, dostupné tu: [https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/20171114_relocation_eu_solidarity_between_member_states_en.pdf], cit. 15.9.2020.

⁶⁰ Európska komisia, Resettlement: Ensuring Safe and Legal Access to Protection for Refugees, november 2017, dostupné tu: [https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/20171114_resettlement_ensuring_safe_and_legal_access_to_protection_for_refugees_en.pdf], cit. 15.9.2020.

⁶¹ Pozri: MV SR, Súhrnná správa o stave plnenia úloh, zámerov a cieľov migračnej politiky za rok 2018, LP/2019/243 Súhrnná správa o stave plnenia úloh, zámerov a cieľov migračnej politiky za rok 2018; ale aj: Behúňová, k., Mészárosová, S., Oboňová, S., Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2019, Správa Národného kontaktného bodu Európskej migračnej siete v Slovenskej republike, apríl 2020, Bratislava, 4.4. Relokácie (premiestnenia) a presídľovacie programy, s. 48 a nasl., ISBN: 978-80-89506-92-7, dostupná tu: [https://www.emn.sk/sk/na-stiahnutie-emn/publikacie-emn/itemlist/category/5-vyrocné-spravy-emn], cit. 15.9.2020.

programu dočasne prijatých 1 047 osôb a z toho bolo 1 043 osôb transferovaných z územia Slovenskej republiky do prijímajúcej krajiny.⁶² V roku 2019 bol program pozastavený na neurčitý čas.

Vláda Slovenskej republiky v reakcii na petíciu Výzva k ľudskosti rozhodla, že Slovensko poskytne štípendiá pre utečencov zo Sýrie na štúdium v SR.⁶³ V akademickom roku 2019/2020 bolo pre študentov z týchto krajín (Afganistan, Sýria, Libanon, Jordánsko, Irak, Palestína, Sudán a Etiópia) vyčlenených 24 štípendijných miest.⁶⁴

Na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 568 z 21. októbra 2015 by mal vzniknúť *Integračný program pre osoby s medzinárodnou ochranou* ako systémové riešenie integrácie osôb s medzinárodnou ochranou v nadväznosti na Integračnú politiku Slovenskej republiky, tento však dodnes nebol prijatý. Integračné potreby osôb s medzinárodnou ochranou sú prevažne pokrývané projektmi mimovládnych organizácií financovaných najmä z Fondu pre azyl, migráciu a integráciu a na Slovensku (AMIF).⁶⁵

3.5 Odporúčania

Agenda 2030 je prvý dokument svojho druhu, ktorý začleňuje migráciu ako integrálny komponent rozvojovej politiky. Národné priority Slovenska pri implementácii Agendy 2030 sa však téme migrácie, prípadne podpore príchodu kvalifikovanej pracovnej sily zo zahraničia nevenujú. V rámci odstraňovania nerovností je cieľom č. 10.7. snaha o zabezpečenie zákonnej, bezpečnej a zodpovednej migrácie a mobility ľudí vrátane implementovania plánovaných a riadených migračných politík. V tomto ohľade sa dá skonštatovať, že Slovensko potrebuje významným spôsobom pridať, pretože napriek existujúcim strategickým dokumentom sa na poli plánovanej a riadenej migrácie robí veľmi málo a krajina nedokáže využiť benefity migrácie na to, aby reagovala na potreby trhu práce, vedy, výskumu a vývoja.

- **Preto odporúčame zaviesť schémy mobility vysokokvalifikovaných migrantov, vedcov a výskumníkov, vrátane zrýchlenia a uľahčenia imigračných procedúr pre tieto kategórie migrantov, s osobitným dôrazom na podporu rodovej vyváženosti.**

Vo vzťahu k princípu zlúčenia rodiny odporúčame:

- **Umožniť využitie inštitútu zlúčenia rodiny, trvalého pobytu a trvalého pobytu na neobmedzený čas aj v prípade zmiešaných nezosobášených párov a odstrániť diskrimináciu LGBTI párov. S cieľom podporiť integračný proces odporúčame umožniť voľný vstup na pracovný trh v prípade prechodného pobytu na účel zlúčenia rodiny ihneď po príchode na Slovensko.**

62 Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, LP/2019/243 Súhrnná správa o stave plnenia úloh, zámerov a cieľov migračnej politiky za rok 2018, príloha, časť 2.6.5. Medzinárodná ochrana, migrácia a rozvoj, dostupné tu: [<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/-/SK/dokumenty/LP-2019-243>], cit. 15.9.2020.

63 Uznesenie vlády SR č. 568/2015 z 21. októbra 2015 k Informácii o podpore aktivít mimovládnych organizácií pri humanitárnej a integračnej podpore utečencom predložených iniciátormi petície Výzva k ľudskosti.

64 EMN, Výročná správa o migrácii a azyle za rok 2019, 12.1. Rozvojová spolupráca a humanitárna pomoc, s. 82, dostupné tu: [<https://www.emn.sk/sk/na-stiahnutie-emn/publikacie-emn/itemlist/category/5-vyročne-spravy-emn>], cit. 15.9.2020.

65 Marginal, Žiadatelia o azyl a osoby s udelenou medzinárodnou ochranou na Slovensku. V4NIEM: Visegrad Countries National Integration Evaluation Mechanism Report 2017, Integrácia osôb s udelenou medzinárodnou ochranou v r. 2017, dostupné tu: [<https://marginal.sk/wp-content/uploads/2018/02/REPORT-SK-sk-V8.pdf>], cit. 15.9.2020.

V prípade osôb oprávnených na medzinárodnú ochranu Slovensko robí menej ako väčšina iných členských krajín EÚ.⁶⁶ Preto navrhujeme:

- **vytvoriť schému presídľovacieho programu a venovať sa zlepšovaniu verejnej mienky a integračného procesu azylantov a osôb s doplnkovou ochranou,**
- **vytvoriť štátny integračný program pre osoby s medzinárodnou ochranou a uviesť ho do praxe,**
- **zapojiť sa do programov zdieľanej zodpovednosti a solidarity v rámci EÚ a vzhľadom na svoje nevyužité kapacity pomôcť krajinám EÚ, ktoré sú najviac zasiahnuté príchodom žiadateľov o azyl, prevzatím časti týchto osôb na svoje územie.**

---

⁶⁶ Krajiny EÚ v r. 2015 – 2019 presídlili viac ako 65 000 osôb, ktoré potrebujú medzinárodnú ochranu; Európska komisia, Delivering on resettlement, december 2019, dostupné tu: [https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/201912_delivering-on-resettlement.pdf], cit. 15.9.2020.

4. Rozvojová spolupráca a migrácia

4.1 Úvod

Na migráciu možno v kontexte rozvojovej spolupráce nahliadať ako na výzvu pre trvalo udržateľný rozvoj, ktorú sa snažia štáty a medzinárodné organizácie riešiť aj rozvojovými a humanitárnymi nástrojmi.

Zároveň ale Agenda 2030 pre trvalo udržateľný rozvoj po prvýkrát uznáva aj príspevok migrácie k trvalo udržateľnému rozvoju. Migrácia je prierezová otázka, ktorá sa týka nielen cieľa 10.7, ale všetkých cieľov udržateľného rozvoja (SDG). Desať zo sedemnástich cieľov obsahuje ciele a ukazovatele, ktoré sa týkajú migrácie alebo mobility.

V reportovacom období 2015 – 2019 SR v rozvojovej spolupráci reagovala na migráciu najmä v kontexte utečeneckej krízy a v menšom rozsahu pri pomoci vnútorne vysídleným osobám na Ukrajine a v Južnom Sudáne.

Humanitárne a posthumanitárne projekty SlovakAid riešia takmer výlučne pomoc utečencom (Libanon), vnútorne vysídleným osobám (Sýria, Ukrajina, Južný Sudán) alebo navrátilcom (Irak). Pokiaľ ide o rozvojovú spoluprácu, SR sa angažuje najmä v Keni, a to prevažne v sektore poľnohospodárstva, tvorby pracovných miest a vzdelávania v oblasti uplatnenia na trhu práce s cieľom prispieť k zníženiu vysídľovania vidieckych oblastí a migrácie do miest.

Vzhľadom na vyššie uvedené sa preto väčšia časť venuje najmä intervenciám spätými s utečeneckou krízou v spojení s humanitárnou pomocou.

Určité limity pre monitorovaciu správu predstavujú fakt, že neexistujú agregované dáta k tejto téme (napr. počet utečencov, ktorým SR pomohla, celkové financie vynaložené na riešenie migrácie a pod.), strategické dokumenty nemajú nastavené indikátory k migrácii a každoročné správy o rozvojovej spolupráci sa fenoménu migrácie ani vyčísleniu, koľko akých projektov prispelo k riešeniu migrácie, až na výnimky, prakticky nevenujú. K uvedenému neprispieva, že s výnimkou evaluácie systému humanitárnej pomoci 2016 – 2018, ktorá čiastočne do témy migrácie zasahuje, neboli urobené žiadne evaluácie alebo štúdie na túto tému a dialóg v tejto oblasti medzi zúčastnenými aktérmi je skôr technický na úrovni projektov.

4.2 Kontext a vývoj v období 2015 – 2019

Nikdy predtým nezohrávala migrácia takú veľkú rolu v systéme slovenskej rozvojovej spolupráce, ako je tomu od tzv. „utečeneckej krízy“. Zároveň možno skonštatovať, že zrejme žiadny iný fenomén neovplyvnil rozvojovú časť zahraničnej politiky SR tak výrazne ako udalosti, ktoré začali omnoho skôr a naplno sa v rámci Európy prejavili v roku 2015.

S vývojom migračnej krízy sa vyvíjalo nielen strategické smerovanie SR, ale aj jej nástroje, geografické zameranie a vznik nových partnerstiev. Rovnako sa v priebehu tohto obdobia menili alebo vystupovali do popredia aj výzvy, ktorým rozvojová spolupráca SR čelila.

Okrem iného SAMRS (Slovenská agentúra pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu) vytvorila rozpočet a projektový cyklus pre humanitárne projekty a SR tiež začala prispievať do zvereneckých fondov EÚ

a FRIT-u. Rovnako sa zvýšili príspevky príslušným agentúram OSN a iným medzinárodným organizáciám pôsobiacim v oblasti migrácie. Migračná kríza poukázala na potrebu užšieho prepojenia rozvojových aktivít s humanitárnou pomocou.

Na jeseň 2015 migračná kríza narastala a desaťtisíce utečencov prekročili schengenské hranice. Na Slovensku začali zástupcovia Výzvy k ľudskosti, iniciatívy občianskeho sektora a aktivistov, rokovania s vládou Slovenskej republiky o dosiahnutí pridelenia finančných prostriedkov na humanitárnu pomoc. Zároveň sa uskutočnilo niekoľko európskych a medzinárodných podujatí, Rady EÚ a stretnutí v rámci V4. Významným sa ukázal samit medzi EÚ a africkými štátmi vo Vallette 11. – 12. novembra, 2015, v rámci ktorého bol zriadený Zverenecký fond EÚ pre Afriku.

V roku 2015 však rozvojový systém nebol pripravený, a hoci mimovládne organizácie cez verejné zbierky a zo súkromných zdrojov nafundaisovali pomerne veľké sumy (len SKCH v zbierkach v kostoloch získala cca 500 000 eur) a vyslali svoje tímy aj dobrovoľníkov na tzv. Balkánsku trasu, nedisponovala štátna správa ani finančnými zdrojmi, ani rýchlym procesom, ako poskytnúť humanitárne dotácie implementátorom. Financie tak napokon poskytol štátny podnik TIPOS ako sponzorský dar, pričom ani administrácia zdrojov nebola realizovaná cez ministerskú agentúru, ale prvé dotačné humanitárne projekty riešila Nadácia otvorenej spoločnosti.

V porovnaní s rokom 2015, keď bola celková ODA na úrovni 78 mil. eur, došlo v roku 2016 k nárastu o 21 mil. eur na 99 mil. eur, čo predstavuje nárast o cca. 27 %, a to hlavne v dôsledku zvýšenia objemu príspevkov SR na riešenie migrácie.

Vo februári 2016 sa vláda SR zaviazala prispieť do Zvereneckého fondu pre Sýriu (MADAD) sumou 5,3 mil. eur. Na donorskej konferencii v Londýne SR sľúbila 600 000 eur a na základe dohody medzi EÚ a Tureckom tiež alokovať 10 mil. eur na program Facility for Refugees in Turkey. Na samite, ktorý hostil B. Obama ku globálnej utečeneckej kríze, sa SR zaviazala prispieť 1,7 mil. eur pre medzinárodné organizácie a 2 mil. eur poskytla do Zvereneckého fondu pre Afriku. Podobný trend pokračoval v rokoch 2017 – 2018, pričom v roku 2019 došlo k výraznému zníženiu finančných príspevkoch na riešenie migrácie, čo bolo zapríčinené najmä poklesom finančných príspevkov SR do medzinárodných organizácií a programov venujúcich sa migrácii.

4.3 Migrácia a financie⁶⁷ bilaterálnej rozvojovej spolupráce⁶⁸

Tabuľka nižšie obsahuje prehľad financií vynaložených na aktivity súvisiace s migráciou v období 2016 – 2019. Prvý stĺpec obsahuje nástroje alebo typy finančných tokov.

⁶⁷ Ide najmä o príspevky do EÚ programov a fondov, medzinárodných organizácií, humanitárnych a rozvojových projektov SlovakAid a materiálnej humanitárnej pomoci.

⁶⁸ Nie sú započítané štipendiá a pomoc utečencom v krajine donora. V r. 2016 bolo otvorených dodatočných 30 miest pre sýrskych občanov, ktorí sa nachádzali v rozličných utečeneckých táboroch v susedných krajinách Blízkeho a Stredného východu alebo patrili do kategórie vnútorne vysídlených osôb.

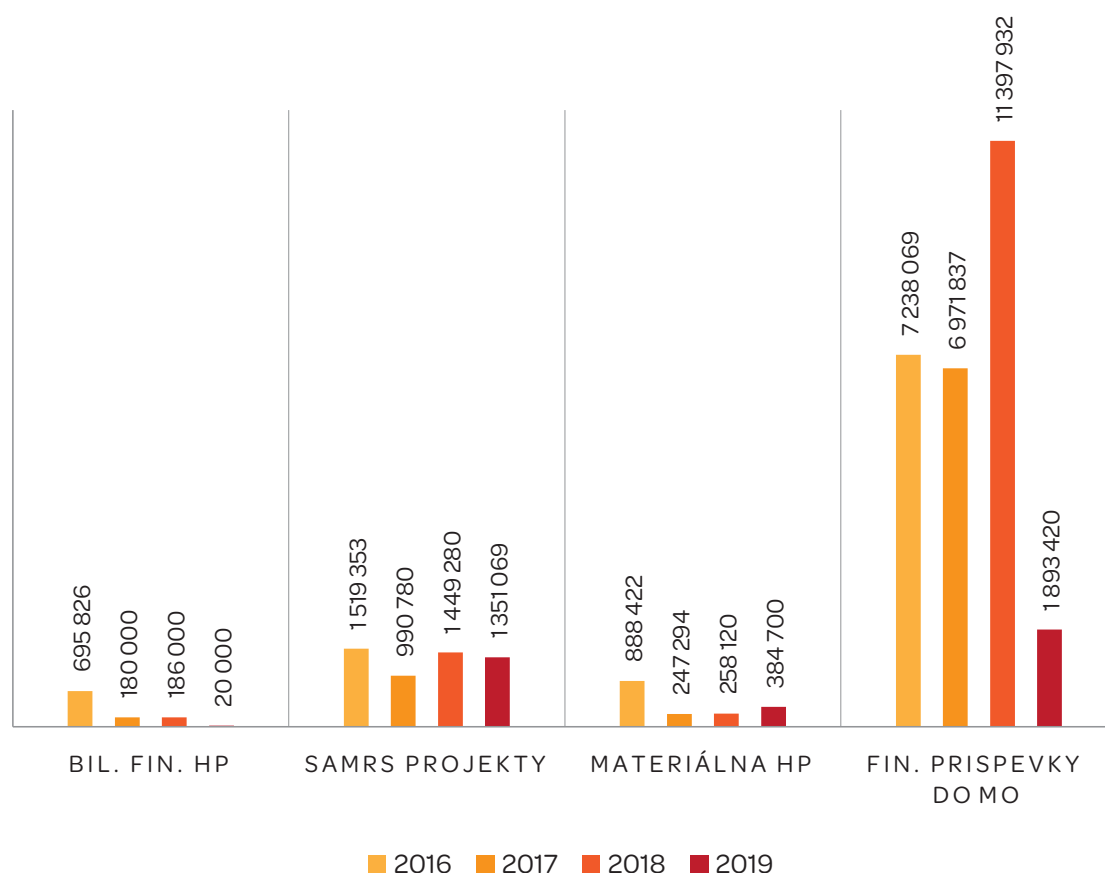
Tabuľka č. 9: Financie vynaložené na bilaterálnu rozvojovú spoluprácu vo vzťahu k migrácii za obdobie 2016 – 2019

	2016	2017	2018	2019
Bil. fin. HP	695 826	180 000	186 000	20 000
SAMRS projekty	1 519 353	990 780	1 449 280	1 351 069
Materiálna HP	888 422	247 294	258 120	384 700
Fin. príspevky do MO	7 238 069	6 971 837	11 397 932	1 893 420
Spolu	10 341 670	8 391 928	13 291 333	3 649 189
migrácia % z bil. pom.	54	32	47	19
Bilat. pomoc	19 243 965	25 933 542	28 262 705	19 383 012
ODA Celkom	99 396 979	99 488 926	107 810 945	101 814 671

Prehľad typov finančných modalít na migráciu

Z grafu je zrejmé, že najmä finančné príspevky do medzinárodných organizácií výrazne poklesli.

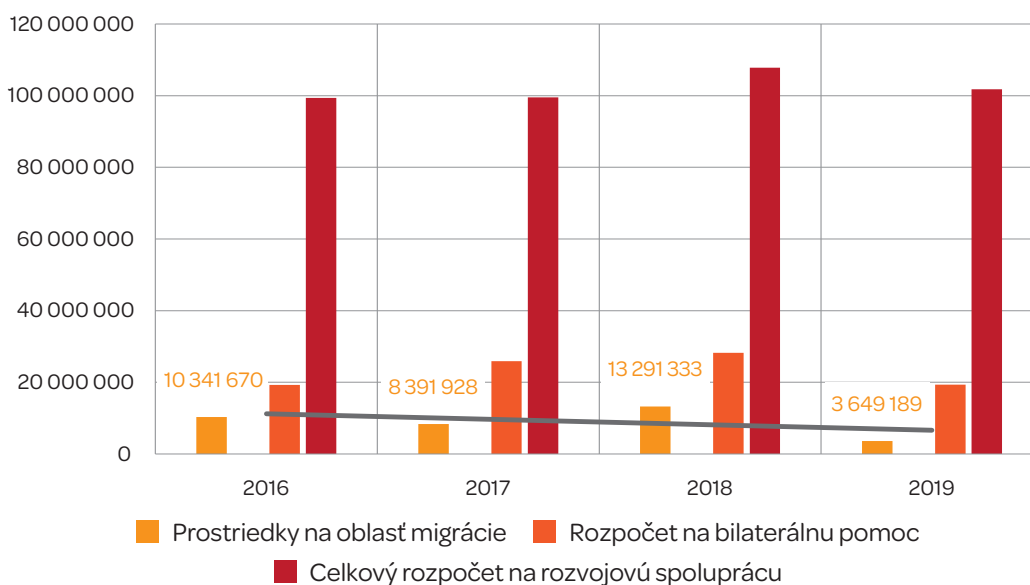
Graf č. 1: Prehľad typov finančných nástrojov podľa príjemcov za obdobie 2016 – 2019

Porovnanie prostriedkov vynaložených na migráciu v rámci bilaterálnej pomoci a celkovej pomoci:

Z grafu je zrejмый výrazný pokles prostriedkov na migráciu v nominálnej hodnote aj ako percento z celkovej pomoci.

Graf č. 2: Prehľad vývoja celkovo vynaložených prostriedkov na migráciu v rámci rozvojovej spolupráce za obdobie 2016 – 2019

Počet projektov SlovakAid primárne zameraných na riešenie migrácie:

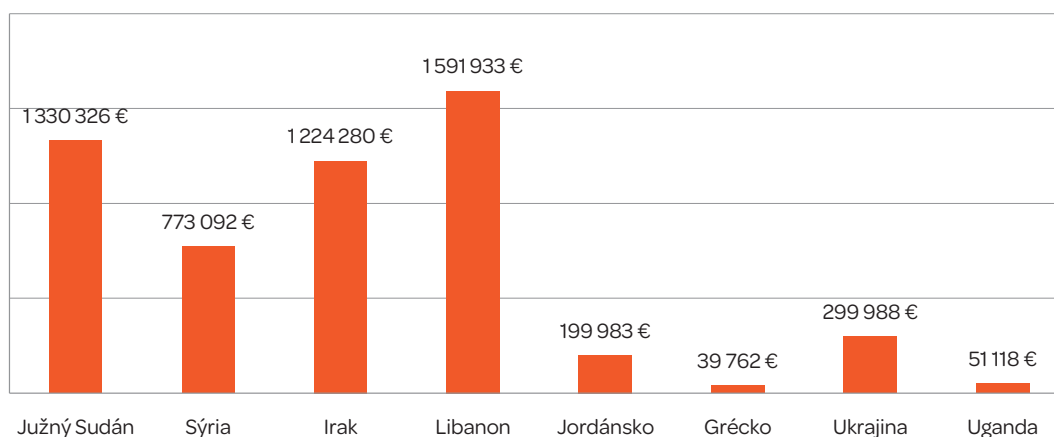
V roku 2016: 10, priemerný rozpočet projektu: 152 000 eur

V roku 2017: 5, priemerný rozpočet projektu: 198 000 eur

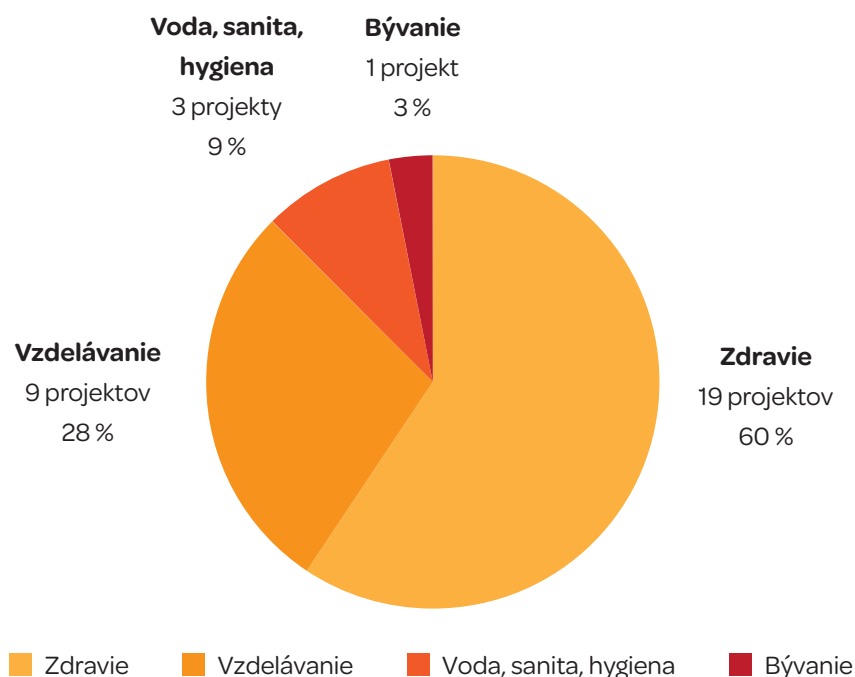
V roku 2018: 7, priemerný rozpočet projektu: 207 000 eur

V roku 2019: 9, priemerný rozpočet projektu: 150 000 eur

Graf č. 3: Krajiny, kam SR prispieva najviac v rámci tzv. „migračných“ projektov SlovakAid za obdobie 2016 – 2019

Graf č. 4: Tzv. „migračné“ projekty SlovakAid v období 2015 – 2019 podľa sektorov

Projekty sú prednostne zamerané na sektor zdravotníctva a vzdelávania.

4.4 Vplyv migrácie na systém ODA

Migrácia ako fenomén a v rámci neho utečenecká kríza mala pre systém slovenskej rozvojovej spolupráce nasledovný význam:

- Viedla k jednému z najväčších prejavov solidarity občianskej spoločnosti na Slovensku (Výzva k ľudskosti a ďalšie aktivity) v humanitárnej pomoci do zahraničia.
- Prišlo k výraznej inštrumentalizácii ODA smerom k sekuritizácii, t.j. rozvojová spolupráca sa používa na iné ako rozvojové ciele, v tomto prípade na zníženie/ zastavenie migrácie do Európy (pozri napr. projekt v Líbyi).
- Priniesla naratív, v ktorom sa na rozvojovú spoluprácu veľká časť rozhodovateľov a politikov pozerá očami migrácie a nie naopak.
- V roku 2016 prišlo k výraznému navýšeniu celkovej ODA o 23 %, t.j. zo 78 mil. eur (2015) na 95,6 mil. eur, z dôvodu riešenia migrácie.
- SR rozšírila svoje geografické zameranie o región, v ktorom predtým nikdy nepôsobila.
- Slovenskí implementátori vrátane mimovládnych organizácií rozšírili svoje pôsobenie o región Blízkeho východu, v ktorom predtým nemali skúsenosť.
- SR sa vydala na cestu donora zameraného na komplexné krízy a konflikty než na prírodné katastrofy.
- SAMRS vytvorilo pravidelný projektový cyklus pre humanitárnu pomoc a výrazne sa navýšil rozpočet pre humanitárne dotácie.

- Predstavitelia SR začali používať finančné príspevky ako akýsi ústupok za odmietnutie povinných kvót na prerozdelenie migrantov, resp. ako prejav solidarity s južnými štátmi EÚ.
- Komplexnosť problematiky a lokálny kontext môže pre SR znamenať riziko, že niektoré projekty podporené SR môžu výrazne prispievať k porušovaniu ľudských práv.
- Nová strednodobá stratégia rozvojovej spolupráce 2019 – 2023 explicitne na viacerých miestach uvádza, že jedným z hlavných cieľov SR je riešiť príčiny migrácie v krajinách pôvodu a tranzitu.
- Ukazuje sa, že po roku 2016 naratív MZVEZ SR voči vláde SR v zmysle „navýšme zdroje na rozvojovú spoluprácu, aby sme mohli riešiť príčiny migrácie v krajinách, kde vzniká“ funguje skôr ako defenzívny argument na neznižovanie ODA, nie na jej výraznejšie navýšenie a už vôbec nie na systémové reformy ani tých častí systému, ktoré priamo súvisia s migračnou agendou.

4.5 Odporúčania

1. Prehodnotiť, s odstupom piatich rokov od tzv. utečeneckej krízy, možnosť navýšenia finančných prostriedkov na riešenie príčin a dôsledkov migrácie v partnerských krajinách SlovakAid s dôrazom na región Blízkeho východu a vytvorenia postu rozvojového diplomata v jednej z týchto krajín.
2. Je tiež potrebné zaoberať sa v strategických dokumentoch nastavením indikátorov s prepojením na ciele SDGs k migrácii a v každoročných správach o rozvojovej spolupráci sa fenoménu migrácie a vyčísleniu, koľko akých projektov prispelo k riešeniu migrácie, venovať.
3. Riadiť sa princípmi konzistentnosti a predvídateľnosti v rámci geografického zamerania a spolupráce s partnermi alebo pri podpore konkrétnych programov.
4. Vynakladať viac zdrojov a inej podpory pri aktivitách šírenia osvedy, globálneho vzdelávania, boja s dezinformáciami a xenofóbiou v SR vzhľadom na to, ako je téma migrácia zneužívaná a polarizuje spoločnosť. Existuje veľký nepomer medzi vysokými finančnými príspevkami na riešenie migrácie v zahraničí a veľmi nízkym rozpočtom a úsilím, ktoré sa venuje práci s verejnou mienkou v SR.
5. Prehodnotiť a spolupracovať aj vzhľadom na obmedzené zdroje s menším počtom partnerov a inštitúcií pôsobiacich v oblasti migrácie s cieľom vytvárania synergií medzi rôznymi modalitami a nástrojmi SR.
6. Zaviesť agregované dáta (napr. aby boli dostupné údaje ako celkový počet beneficentov, ktorým SR pomohol v kontexte migrácie, a pod.).
7. Venovať pozornosť a nastaviť due diligence a monitoring tak, aby SR minimalizovala možnosti, kedy ňou podporené projekty môžu prispievať k porušovaniu ľudských práv.
8. Posilniť personálne kapacity, aby sa téme migrácie, ktorá je významná a aktuálna aj z medzirezortného pohľadu, venoval slovenský expertný personál tak v centrále, ako aj v teréne alebo na vyslaní v medzinárodných organizáciách.

5. Migrácia z rodového pohľadu

Ženy tvoria takmer polovicu medzinárodnej migrácie, v roku 2019 ich bolo 47,9 % zo všetkých migrantov.⁶⁹ Podiel žien na imigrácii do EÚ je podľa Eurostatu za rok 2018 46 %.⁷⁰

Na Slovensku však oficiálne štatistiky migračného úradu a ÚHCP PPZ pri jednotlivých kategóriách pobytu takmer vôbec neuvádzajú rozdelenie podľa pohlavia. Zo štatistiky Eurostatu je zrejmé, že na Slovensku prevažuje imigrácia mužov nad imigráciou žien.⁷¹

Podľa slovenskej správy o stave rodovej rovnosti je Slovensko v rodovej rovnosti na 26. mieste v EÚ a je jedným z troch členských štátov EÚ, ktoré v oblasti rodovej rovnosti nepokročili od roku 2005 do roku 2015.⁷² O ženách migrantkách sa správa o rodovej rovnosti vôbec nezmieňuje. Rovnosť a predchádzanie diskriminácii, ako aj špecifická ochrana zraniteľných skupín cudzincov vrátane žien patria medzi princípy Integrovačnej politiky SR.⁷³ Stratégia pracovnej mobility si kladie za dlhodobý cieľ iniciovať opatrenia na predchádzanie viacnásobnej diskriminácii žien migrantiek.⁷⁴

Staršie výskumy o situácii žien migrantiek na Slovensku (2009⁷⁵ a 2011⁷⁶) zistili, že migrantky okrem rodových nerovností, ktorým čelia všetky ženy na Slovensku, musia podstatne viac ako muži čeliť aj iným druhom prekážok v pracovnom uplatnení – na jednej strane domáce povinnosti, no na strane druhej aj kvalifikačné a jazykové bariéry.⁷⁷ Ženy migrantky čelia na Slovensku aj násiliu na verejnosti.⁷⁸ Khadra Abdile, somálska utečenkyňa na Slovensku, získala v roku 2016 prestížne ocenenie Biela vrana za to, že o svojich problémoch verejne prehovorila.⁷⁹

69 United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (UN DESA) – International Migrant Stock 2019. Ten Key Messages, dostupné tu: [https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/publications/migrationreport/docs/MigrationStock2019_TenKeyFindings.pdf], cit. 1.10.2020.

70 Eurostat, Migration and Migrant Population Statistics, dostupné tu: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics], cit. 1.10.2020.

71 Eurostat, Immigrants by sex, 2018 (% of all immigrants), dostupné tu: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/images/d/d9/Immigrants_by_sex%2C_2018_%28%25_of_all_immigrants%29.png], cit. 1.10.2020.

72 Súhrnná správa o stave rodovej rovnosti na Slovensku za rok 2018. Rodová rovnosť na trhu práce. Rodová rovnosť v číslach, Index rodovej rovnosti v EÚ, s. 4, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny, jún 2019, dostupné tu: [https://www.gender.gov.sk/wp-content/uploads/2019/06/SSRR_2018-final.pdf], cit. 1.10.2020.

73 Integrovačná politika Slovenskej republiky, 20. január 2014, „Princípy Integrovačnej politiky“, dostupné tu: [<https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/ministerstvo/integracia-cudzincov/dokumenty/vlastny-material-integracna-politika-január-2014.pdf>], cit. 1.10.2020.

74 Stratégia pracovnej mobility cudzincov v Slovenskej republike, Dlhodobé opatrenia, Informačné fóra a lokálne platformy, Opatrenie č. 23.

75 Filadelfiová, J., Sekulová, M., Migrantky medzi nami. Rodinné a rodové aspekty integrácie, Inštitút pre verejné otázky, Bratislava 2009, ISBN: 978-80-89345-25-0.

76 Filadelfiová, J., a kol., Migranti na slovenskom trhu práce: problémy a perspektívy. Ekonomické aspekty migrácie a integrácie migrantov, IVO, 2011, ISBN 978-80-89345-34-2.

77 Filadelfiová, J., a kol., Migranti na slovenskom trhu práce: problémy a perspektívy. Ekonomické aspekty migrácie a integrácie migrantov, 4.11.2. Súzvuk so všeobecnými rodovými nerovnosťami – na trhu práce i mimo neho, IVO, 2011, ISBN 978-80-89345-34-2.

78 Topky.sk, Ťažký život cudzincov v Bratislave. Mladí Slováci na nich útočia kvôli hidžábu, deti sa prizerajú, publikované 18.9.2018, dostupné tu: [<https://www.topky.sk/cl/10/1738837/Tazky-zivot-cudzincov-v-Bratislave--Mladi-Slovaci-na-nich-utocia-kvoli-hidzabu--deti-sa-prizeraju>], cit. 1.10.2020.

79 Cuprik, R., Ženy, ktoré spoznali slovenskú nenávisť, SME, publikované 17. nov. 2016, dostupné tu: [<https://domov.sme.sk/c/20385987/zeny-ktore-spoznali-slovensku-nenavist.html>], cit. 1.10.2020.

Slovenský imigračný systém nie je k špecifickým potrebám žien migrantiek nastavený priaznivo a podporuje stav závislosti od garanta pobytu. Ženy migrantky na Slovensku zatiaľ nemajú ani svoje organizácie, ktoré by výraznejšie upozorňovali na ich postavenie a problémy, ktorým čelia, alebo presadzovali a podporovali ich spoločenskú, občiansku a politickú angažovanosť. Výnimkou je Únia vietnamských žien na Slovensku, ktorá bola založená v roku 2009⁸⁰. Cieľom Únie je pomôcť vietnamským ženám integrovať sa do spoločnosti.⁸¹

5.1 Odporúčania

Téma rodových aspektov imigrácie na Slovensku a postavenia žien – migrantiek a utečieniek, ich potrieb, očakávaní a skúseností je na okraji záujmu. Je mimoriadne dôležité, aby spoločnosť a tvorcovia a tvorkyne politík začali venovať pozornosť rodovým aspektom imigrácie žien – migrantiek a utečieniek na Slovensku a prijali opatrenia, ktoré ich postavenie zlepšia.

Preto odporúčame:

- **pravidelne zbierať, analyzovať a vyhodnocovať informácie o postavení a skúsenostiach migrantiek a utečieniek na Slovensku, vrátane informácie o postavení na pracovnom trhu, informácie týkajúce sa procesu imigrácie a rodových bariér v rámci procesu imigrácie, integrácie a pri získavaní štátneho občianstva,**
- **vo všetkých materiáloch týkajúcich sa migrácie používať rodovo citlivý jazyk,**
- **prijímať rodovo citlivé politiky vo vzťahu k cudzinkám a utečenkám a zaviesť špecifické podporné služby pre migrantky a utečienky, vrátane jazykových a orientačných kurzov určených a dostupných pre ženy, osobitne pre ženy s malými deťmi, a prijať opatrenia na podporu migrantiek a utečieniek, vrátane ich ekonomickej nezávislosti, spoločenskej, kultúrnej, občianskej a politickej angažovanosti,**
- **umožniť osobám, ktoré získajú povolenie na pobyt na účel zlúčenia rodiny, prístup na pracovný trh bez obmedzenia bezprostredne po príchode na Slovensko.**

80 Evidencia občianskych združení, dostupné tu: [<http://ives.minv.sk/rez/registre/pages/detailoz.aspx?id=196965>], cit. 1.10.2020.

81 Sudor, K., Vietnamka: Pomohlo by nám uznanie za menšinu, SME, 29. 7. 2014, dostupné tu: [<https://domov.sme.sk/c/7307003/vietnamka-pomohlo-by-nam-uznanie-za-mensinu.html>], cit. 1.10.2020.

III. ZÁVER

Imigrácia cudzincov z tretích krajín sa na Slovensku výrazne zvyšuje, čo je spôsobené nízkou nezamestnanosťou a potrebou pracovnej sily v takmer každom odvetví hospodárstva krajiny. Pre Slovensko však táto téma ostáva pomerne kontroverzná, s verejnou mienkou, ktorá je podľa prieskumov naladená voči migrantom výrazne negatívne⁸². Verejná mienka a dostupnosť objektívnych informácií sú tak jednou z najväčších výziev, pred ktorými slovenská spoločnosť vo vzťahu k migrantom stojí. Dosiahnutie cieľov Agendy 2030 ani národných priorít Slovenska najmä v oblasti sociálnej inklúzie, vzdelania a udržateľnosti ekonomiky sa nezaobíde bez toho, aby každá krajina nezahrnula do svojich opatrení aj migrantov a migrantky, ktorí a ktoré žijú na jej území. V tomto však Slovensko doposiaľ spravilo veľmi málo a situáciu migrantov a migrantiek vo svojich správach v súvislosti s dosahovaním pokroku nemonitoruje. Na úplnom okraji záujmu je rodová rovnosť migrantiek, táto téma akoby na Slovensku neexistovala. Počnúc rodovo necitlivým jazykom vo všetkých strategických dokumentoch, absenciou rozdelenia na mužov a ženy v oficiálnych pobytových štatistikách až po praktické problémy, s ktorými sa ženy migrantky stretávajú. Migrantky sú tak pre slovenskú spoločnosť a orgány verejnej moci neviditeľné a v praxi sa nerobia žiadne opatrenia cielené na dosiahnutie rodovej rovnosti v tejto oblasti.

V oblasti rozvojovej spolupráce je zrejmé, že fenomén migrácie bude zohrávať dôležitú rolu aj v budúcich obdobiach v blízkom susedstve EÚ. Je potrebné, aby SR bola schopná nielen viac finančne prispieť na riešenie migrácie ako zodpovedný člen EÚ, ale aj výrazne zlepšiť a zefektívniť systém rozvojovej spolupráce v zmysle odporúčaní vyššie. Bude potrebné, aby vláda SR a MZVEZ ako koordinátor rozvojovej spolupráce prehodnotili súčasnú stratégiu, sektorové, geografické zameranie, aktuálne partnerstvá, ako aj nexus medzi rozvojovou spoluprácou, humanitárnou pomocou a bezpečnosťou.

---

82 Napríklad: Rapoš Božič, I., Cudzinci žijúci na Slovensku – do akej miery sa od nich dištancujeme?, publikované 19.9.2020, dostupné tu: [<https://www.fjuzn.sk/spolocnost/cudzinci-zijuci-na-slovensku-do-akej-miery-sa-od-nich-distancujeme>], cit. 20.9.2020.

PRÍLOHY

Zoznam skratiek

EÚ	Európska únia
IOM	Medzinárodná organizácia pre migráciu
IVO	Inštitút pre verejné otázky
MBS	maloletí cudzinci bez sprievodu
MEKOMIC	Medzirezortná expertná komisia pre oblasť pracovnej migrácie a integrácie cudzincov
MPSVR	SR Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MV SR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
MÚ	migračný úrad
MZVEZ SR	Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky
OBSE	Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe
SD EÚ	Súdny dvor Európskej únie
SR	Slovenská republika
ŠPTK	štátni príslušníci tretích krajín
UNHCR	Úrad Vysokého komisára OSN pre utečencov
UoZ	uchádzač o zamestnanie
ÚHCP PPZ	Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru
VOP	Verejná ochrankyňa práv
VPM	voľné pracovné miesto

Zoznam tabuliek a grafov

Tabuľka č. 1:	<i>Počty cudzincov v SR rozdelené na občanov EÚ a ŠPTK 2015 – 2018</i>	str. 5
Tabuľka č. 2:	<i>TOP 5 krajín ŠPTK 2019</i>	str. 5
Tabuľka č. 2a:	<i>TOP 5 krajín pôvodu občanov EÚ 2019</i>	str. 5
Tabuľka č. 3:	<i>Počet ŠPTK zamestnaných v SR v rokoch 2015 – 2019 (údaje sú v každom roku za mesiac december)</i>	str. 13
Tabuľka č. 4:	<i>Počet štátnych príslušníkov tretích krajín s povolením na prechodný pobyt na účel podnikania 2015 – 2019</i>	str. 14
Tabuľka č. 5:	<i>Počet osôb, ktorým bolo udelené štátne občianstvo SR, 2015 – 2019</i>	str. 16
Tabuľka č. 6:	<i>Prechodné a trvalé pobyty ŠPTK umožňujúce zlúčenie rodiny, 2015 – 2019</i>	str. 19
Tabuľka č. 7:	<i>Príchod študentov, vedcov a výskumníkov, 2015 – 2019</i>	str. 19
Tabuľka č. 8:	<i>Počty žiadostí o azyl, udelených azylov a poskytnutých doplnkových ochrán v r. 2015 – 2019 a počet MBS zadržaných v SR</i>	str. 20
Tabuľka č. 9:	<i>Financie vynaložené na bilaterálnu rozvojovú spoluprácu vo vzťahu k migrácii za obdobie 2016 – 2019</i>	str. 25
Graf č. 1:	<i>Prehľad typov finančných nástrojov podľa príjemcov za obdobie 2016 – 2019</i>	str. 25
Graf č. 2:	<i>Prehľad vývoja celkovo vynaložených prostriedkov na migráciu v rámci rozvojovej spolupráce za obdobie 2016 – 2019</i>	str. 26
Graf č. 3:	<i>Krajiny, kam SR prispieva najviac v rámci tzv. „migračných“ projektov SlovakAid za obdobie 2016 – 2019</i>	str. 26
Graf č. 4:	<i>Tzv. „migračné“ projekty SlovakAid v období 2015 – 2019 podľa sektorov</i>	str. 27

Zdroje tabuliek⁸³

---

1. Úrad hraničnej a cudzineckej polície PPZ, Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike za rok 2015, dostupné tu: [http://www.minv.sk/swift_data/source/policia/hranicna_a_cudzinecka_policia/rocenky/rok_2015/2015-rocenka-UHCP-SK.pdf]
2. Ministerstvo vnútra SR, migračný úrad, Štatistiky, dostupné tu: [<http://www.minv.sk/?statistiky-20>]
3. Ministerstvo vnútra SR, migračný úrad, Štatistiky, dostupné tu: [<http://www.minv.sk/?statistiky-20>]
4. Ministerstvo vnútra SR, Tlačový odbor, Odpoveď na infožiadosť, číslo KM-TO-2020/005964-008 zo dňa 1. 10. 2020
5. Úrad hraničnej a cudzineckej polície PPZ, Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike za rok 2016, dostupné tu: [http://www.minv.sk/swift_data/source/policia/uhcp/rocenky/rok_2016/2016-rocenka-UHCP-SK.pdf]
6. Úrad hraničnej a cudzineckej polície PPZ, Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike za rok 2017, dostupné tu: [http://www.minv.sk/swift_data/source/policia/hranicna_a_cudzinecka_policia/rocenky/rok_2017/2017-rocenka-UHCP-SK.pdf]
7. Úrad hraničnej a cudzineckej polície PPZ, Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike za rok 2018, dostupné tu: [http://www.minv.sk/swift_data/source/policia/hranicna_a_cudzinecka_policia/rocenky/rok_2018/2018-rocenka-UHCP-SK.pdf]
8. Úrad hraničnej a cudzineckej polície PPZ, Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike za rok 2019, dostupné tu: [http://www.minv.sk/swift_data/source/policia/hranicna_a_cudzinecka_policia/rocenky/rok_2019/2019-rocenka-UHCP-SK.pdf]
9. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, Zamestnávanie cudzincov na území Slovenskej republiky za rok 2019, dostupné tu: [https://www.upsvr.gov.sk/buxus/generate_page.php?page_id=876278]
10. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, Zamestnávanie cudzincov na území Slovenskej republiky za rok 2018, dostupné tu: [https://www.upsvr.gov.sk/statistiky/zamestnavanie-cudzincov-statistiky/zamestnavanie-cudzincov-na-uzemi-slovenskej-republiky-za-rok-2018.html?page_id=772215]
11. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, Zamestnávanie cudzincov na území Slovenskej republiky za rok 2017, dostupné tu: [https://www.upsvr.gov.sk/statistiky/zamestnavanie-cudzincov-statistiky/kopia-zamestnavanie-cudzincov-na-uzemi-slovenskej-republiky-za-rok-2016.html?page_id=672343]
12. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, Zamestnávanie cudzincov na území Slovenskej republiky za rok 2016, dostupné tu: [https://www.upsvr.gov.sk/statistiky/zamestnavanie-cudzincov-statistiky/kopia-zamestnavanie-cudzincov-na-uzemi-slovenskej-republiky-za-rok-2015.html?page_id=585750]
13. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, Zamestnávanie cudzincov na území Slovenskej republiky za rok 2015, dostupné tu: [https://www.upsvr.gov.sk/buxus/generate_page.php?page_id=475017]

---

⁸³ Vzhľadom na absenciu agregovaných dát boli v kapitole č. 4 všetky tabuľky a grafy vytvorené autorom.

Abstrakt

ŠTEVULOVÁ, Zuzana, KABA, Daniel:

[Správa za krajinu], AMBRELA – Platforma rozvojových organizácií, 2020

Správa sa zaoberá situáciou migrantov a migrantiek v Slovenskej republike v období rokov 2015 až 2019. Obsahuje údaje z verejne prístupných zdrojov. Správa analyzuje situáciu medzinárodnej imigrácie na Slovensko vrátane medzinárodnej ochrany, sociálneho začlenenia migrantov a migrantiek, bezpečné a legálne cesty príchodu na Slovensko, rodové aspekty a ekonomickú a politickú participáciu migrantov a migrantiek z pohľadu cieľov Agendy 2030.

Správa tiež analyzuje fenomén migrácie a utečenectva v rozvojovej spolupráci SR a obsahuje aj odporúčania pre lepšie dosiahnutie globálnych rozvojových cieľov vo vybraných oblastiach.

Kľúčové slová: migranti, migrácia, Agenda 2030, sociálne začlenenie, medzinárodná ochrana, azyl, doplnková ochrana, SDGs, rozvoj, rozvojová spolupráca, humanitárna pomoc

Ambrella

Platforma rozvojových organizácií - Ambrella

Miletičova 7, 821 08 Bratislava

e-mail: info@ambrella.org

www.ambrella.org

Tento projekt je financovaný
z prostriedkov Európskej únie

Tento dokument vznikol za finančnej podpory Európskej únie. Za obsah tohto dokumentu zodpovedá výlučne Platforma rozvojových organizácií – Ambrella a za žiadnych okolností ho nemožno považovať za názor Európskej únie.

Dokument je publikovaný v rámci projektu „SDGs and Migration – Multipliers and Journalists Addressing Decision Makers and Citizens in the EU“, ktorý sa realizuje vďaka programu Európskej únie pre vzdelávanie a zvyšovanie povedomia (Development Education and Awareness Raising – DEAR) a v rámci projektu „Budovanie riadiacich, koordinačných a implementačných kapacít aktérov v oblasti rozvojovej spolupráce, podporeného z prostriedkov SlovakAid“.